

Pahcha Simiyame Koorintio Iyojura

Teepotari

¹ Kúraa, aamo Koorintio mochikame Riosichi poponiwa pipiniwa tiame. Paoro neeee yooma aamo teepotiamaea, wa'a Koorintio tiopachi te'teretoameopua. Ka'karuma mochikare eemea. Teemea yooma i'wa mochikamea, ka'karuma mochiwipua. Neee Paoroa, te'pa kahtiamae No'no e'rarie, weratiame neeee, Eesusi ahpo Taanachi simiyame nayewamichiopua.

² Pukaepa neeee, Sohtene iyoteraeo, i'ka iyotesa aamo uhjuramepua yooma aamo Koorintio mochikameopua wa'a tiopachio, te'ta Riosie Weratiame iintoriae piipakameo, Riosia aamo ahpo mochiwari iintapariao, ka'karuma apochi mochimichio paaekamepua, yooma aaata wahjachi mochiwarioiopua tiame, ahpo Taana Eesusichi paparakameopua. ³ Neee yooma amochio, taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, Eesusi apoe Weerariaopua tiameo, tisia te'ta kaawerumari amochi teerejeraninia.

Ka'karuma te'terewa Riosichi

⁴ Neee tisia cheriwema ki'yaka yasitoamenia Riosio, Apoe taamo Noonoo tisia kaawe iintoriopua amochio, aamoo tisia paparariopa Riosi Taanachiopua, Riosie Weratiamechiopua. ⁵ Pukaepa taamo Noonoo tewekachi

kahtiamea, tísia pahtewa ki'yakamepua amo-chio, ma'chiame masitemichiopua ahpo tuuyewario, muuwaeme aamo aaataopua, ye'kari aamo ki'yakamepua tiameo, aamoe wa'api ahjae pepenika ahpo ku'itopuawichiopua tiopachio, tiopachi te'teriameo. ⁶ Puuu Riosie aamo kiare-tia no'o aamo masiteria Eesusichi simiyamea, amochi ikikamepua. ⁷ Wa'a te'teretosa eemea yooma ihta aamo ku'isiwaopua nakiwaeo, ah-sieme teeretoma eemea aamo yekiyao, Eesusi enamia puuyeka mochitokaopua, apoe Riosie Weratiameopua. ⁸ Wa'a teetoka aamo mo-chitoipua Riosia, aamo piipateka neesetomeri puuua, aamo ka'karuma piipakame mochitomi-chiopua, ki aaata aamo ki kaawe iintorio tu-umichiopua, Eesusi Riosie Weratiame enasoopua i'ka weeechio. ⁹ Riosia pichiwa neesetomeri puuua, Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ahpo chhiao, apoe iintokamekapapaopua aamo paaekao, pirena mochitopuawichiopua ahpo Taanachio, Riosie Weratiame taamo Paamirachio.

Tiopachio poanatuniaime

¹⁰ Neeea aamo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiameo, neeee Riosie Weratiamee naewamea, pirena piripichitia aamo inataka mochitojeraninia, kihta amochi nekakoka. Ohso kaawe pirena, Riosichiche kaawe inataka mochitopuapua, kaawe ahpo uuka, napati wa'achitia Eesusichi paparakaopua. Ka'te aamo pirenatuka poanatumitiapua, ki napati aamo ahpo wa'achitia inatakao. ¹¹ Neeea Kooe tewaniame ta'perachi mochikameeo, aamo

nekakoka mochitoameko tuuyetiamenia, ki napati wa'achitia inataka mochitoamekoo.

12 Eemea poanatunariao, chaachapatapua: "Neeea, Paoro na'naritoamenia"; ookapi wahjachia chaachapatapua: "Aaporokamera na'naritoamenia"; wahjachia chaachapatapua tiameo: "Seeja na'naritoamenia"; aaata wahjachia chaachapatapua tiame: "Neeea Eesusi Riosie Weratiamerakamera na'naritoamenia."

13 ¿Te'ta Riosie Weratiame weerewaa, chi'wapamekonapua? ¿Paorokosanapu kurusichi mukukamea aamowichioo? ¿Paorochi paparakapa paatotiamekosa eemea naaju?

14 Kaawechupena neeea aamoo, ki aamo paatokamepua aaataoi. Neeea naatiche paatokamepua, Kirihpo tewaniameche, wa'a ikisa Kaayo tewaniameche tiame.

15 Pu'kache paatokame neeea, ki aaata noochi paparopa paatorio tuupuaichiopua.

16 Pichiwa paatokamenia tiameo, nape Ehtejana ta'perachiche. Wa'asi waanamio, ki aaata nane'renane no'o paatoriao.

17 Apoe Riosie Weratiamea, ki no'o paatomichio uhjurakamepua. Neeea, Riosi ka'karumache nayewatumiache uhjuratiamenia, nape ma'chiame nayewaka ki te'ta peeniamechitia, ki te'ta machiwari iinuemechitiaopua tiame, ma'chiame pahtemichiopua ti'tijoerio, Riosie Weratiame kurusichi mukuriaao, ahpo newipatepuawichio mukuriamekopua.

Riosi te'ta peenewari ahpo Taanachi tetewiteria

¹⁸ Eesusi kurusichi mukukame nayewatuwa ki pichikiamea, a'acheperi tiame tetewamea pu'kao, kiisi kaawe te'teriamepua Riosichio. Wa'a te'tiamekapa puuua, Riosi te'ta kokosarichi ruhjimeri puuua. Nape teemea taamowichio Eesusi iintorio erakoameopua, Riosi utewarie newipatepuamepua, apoeche iinuekapapua ahpo utewari wa'a iintomiaopua. ¹⁹ Riosia Ehkoriами Iyoterichio cheekamepua:

Pepe niwari ti'tijoeri opua,

kihta nateyame iintamania pu'kao, pu'ka pepe niwarirao.

Ti'tijoeri te'ta pahtewaopua,

kihtawichio kaawekame iintamania pu'kao,
ki ahjae noochi kaawe te'terepuawichiopua.

²⁰ Wa'a teesoo ti'tijoeri te'ta pepe niwariraa, *¿ihtana nateka itipitanapua?* Aaata te'ta pahtiamai, *¿ihtanana nateka itipitanapua* Riosiwichioo, ahpo te'ta pahtewarieopua? Riosia pu'ka ti'tijoeri te'ta pepenewario, pahtewariopua tiameo, ki ijinatarichitia tetewamepua pu'kao, pu'kao kihta nateyamekopua pukaeo, pu'ka ti'tijoeri tatakoriria cheriwepuawichiopua.

²¹ Riosia te'ta inatamekapaopua, ki toarepua pu'ka ti'tijoeri apochi kaawe te'terepuawichiopua, ahpo erakorieopua. Ohso kaawe ahpo kaaweruma tuuyewarie kaawe te'terejerakamepua ti'tijoerio, kihta nateyachipua, apochiche pichikesochepua Riosichio. Nape ki ookapi ti'tijoeria, ki inatamechitia tetewarepua pu'ka Riosi e'rariao, Riosi Taanarachi simiyameopua, Eesusichi.

22 Uurio ti'tijoeria, Riosi peenia ihsiwache tetewinariamepua, pukae ahpo pichiwatamichiopua Eesusio, pichiwa Riosichi eenakamekopua. Ri'rieko ti'tijoeria ahpo te'ta pepenewachi nane'renariamepua Eesusio, pichiwa Riosichi o'inia eenakamekoopua.

23 Nape teemea Eesusi Riosie Weratiameo, te'ta Riosichi eenameko tuuyamepua, pu'ka Eesusio taamo nehpupariwichio kurusichi mukukamekoopapua pu'kao. Muuwaeme i'isaeri ti'tijoeria, ahpo tisia na'aretiachitia tetewamepua Eesusi kurusichi meritiameo, ki pahteriamekapapua ehkoriami iyoterio mukimio Riosie Weratiameo. Muuwaeme ri'rieko ti'tijoeria Eesusi iintoriao, itapiti ki inataka inataniamechitia tetewamepua pu'kao.

24 Nape aaata isaeri ti'tijoeria, rieko ti'tijoeria tiameo, Riosi paajutewa apochi uukamea, Eesusi iintoriae ahpo tatakoriria cheriwepuae, te'ta utewarieme tetewakamepua Riosio, pu'kao tiameo, te'ta tisia peenewari iinuekamekopua pu'kao.

25 Ti'tijoeri ki inatarichitia tetewaniamea Riosi iintoriao, ohsotia epeche tisia peeneka iintotiamē machenakame puuua, ki yomatiame ti'tijoeri pepenewarichitiao; Riosio ki maaewari e'reniame utewario, epeche tisia utewariekaitepua, ki ti'tijoeri utewarichitia.

26 Wa'a tiiachipao eemea, ka'chi erakomitiapua, kihta pepeniamekaiopua, kihta te'ta machiwari iinuekaio, kihta weruma teerewaemekaio, ki weruma te'tereka ti'tijoetukamekai. Riosi paaewachi enaniamea, kihta nakiyamepua yooma wa'a tiiameo.

27 Riosia taamo ahjachi pichikerioiopua, ki taamo weruma te'terewa ne'neka uukamepua, a'chi tiiameoi taamo uukamepua, kihta machiyameoi. Riosia wa'a iintorepua taamo uukao, te'ta machiyame ti'tijoeriopua suuwe erapamichiopua, pu'ka aapoe ahpo inatarieo, kihtawichio kaawe eneriopua ahpo Riosie uupuameopua. Pu'ka te'ta weruma te'tiame suuwe erapamichioopua, ki weruma te'tiameraa uurepua, apochi ahjachi pichikekameopua, wa'a teekaopua weeweruma te'tiameopua, kihta nateyame ahpo nane'remichiopua ahpo Riosie uupuameo. **28** Riosia ihpapaka tetewiniakamera apochi uukamepua, kihta nateyamechitia tetewiniame ti'tijoeri, pu'ka te'ta nateyamechitia ti'tijoerio, kihta nateyame enepamichio, apochi uupuameopua. **29** Wa'a tiiachio aaataai ki enamete Riosichio, ahpo kaaweruma tiiae kaawe eratemia Riosio, ahpo kaawe uupuawichioopua. **30** Riosia aamoo, te'ta ahpo peenewae ahpo Taanachi iintapakamepua, ahpo Taana Weerariachi taamo te'teremichiopua, pukae taamoo, te'ta piipakame itipimichiopua tatakoririao, ahpowichio taamo poanatakapapua, taamo pejana natetekao. **31** Pukaepa: “Aaata ahpo oijeranariamea, Riosichikamera aamo oijerapuapua, pu'ka Riosi iintoriawichioopua aamowichioo”, wa'a chiiame Ehkoriами Iyoterichio.

2

*Riosie Weratiame kurusichi meritame
nayewatuwa*

¹ Pukeri amochi eenakai neeee, kihta te'ta machiyamechitia aamo nayeweke eenakame-nia Riosi tuuyewario, ki aamo eerina erakomi-chiopua aamo no'o pahtemichioo, Riosio te'ta ahpo peenewae iintomia inatariaopua. ² Neeea ohso kaawe, tesiwa teeka aamo nayewekame neeee, kiisi tehki e'raka pahtemichiopua aamoo, i'ka Riosie Weratiamechi simiyameopua. Neeea i'ka Eesusiche aamo pejana meriretia kurusichi, nayewakame neeee, kihta seenu itapiti nayewakamenia pehjio. ³ Neeea ki nu'uti chachapia ihsika aamo nayewekamepua, ma-jawia e'raka. ⁴ Aamo Riosichi e'enamichio nayewekaio, ki te'ta peeneka machiyamechitia aamo nayewekamenia, aamo oowe era-pamichioopua, Riosichi e'enapuao. ⁵ Wa'a iintokame neeee, pu'ka aamo Riosichi ahjachi erakoao, ki ti'tijoeri pepeniwari machiwarachi eenakame enemichiopua, pu'ka peenewario, ohso kaawe Riosi utewarichikamera eenakame enemichiopua.

Riosia Riosiwarie ahpo machitenapua

⁶ Nape epeche machiyameopua Riosichi simiyameo, wa'achitia epeche machiwamee, nayewiame teemea pu'kao, nape ki ti'tijoeri ma'machiwarichi eename, ki aaata machiwari i'ka weeechi te'ta ya'yawichichi eenameoiopua, ki yooma taawechi yawichituka mochitoamechiopua. ⁷ Taamo te'ta pepenewa machiwari nayewaa, Riosichi eenamepua, apoe Riosikamera taamo masiteria, apoe taamo Noono. Puuu te'ta machiwaria, taamo Noono

iintomo e'raria nayewame teemea, ahkasi ehpesiamiopua noriwi teereria, taamowichio iintomiaopua tisiwá peenia tiiame. ⁸ Nape aaataai ki pahterepua Riosi iintomiao, waika taawechiami pa'pamiratuamea, pu'ka Riosi iintomia pahtekame enesaa, ki merimiipua taamo te'ta weruma tiiame Paamirao, te'ta peenia tiiame teerewaemeopua. ⁹ Ehkoriam iyoteria chiiamepua:

Riosia yooma ahpokamera nakika
mochikameopua,
aaataai ki nane'riamepua Riosio,
ihtanakoopua ahpowichio iintomia katewe-
tiame iinuekao,
aaataeoi ki inamuniamopua,
Riosi iintomo e'rario,
teesaoi ki inatamepua aaataai,
Riosi iintomo e'rario.

¹⁰ Pu'ka Riosi noriwi teereriaci simiyame, pu'ka taamo tetewiteme Riosia ahp Riosiwarieo, taamoo aamo masitemichiopua. Puuu Riosi Riosiwarikamera nane'riamekapao, ahkasi yooma Riosi inatao.

¹¹ ¿Aatanakamera taamo nane'retapi inatao, ki teemeche wa'api? Wa'achi tiame Riosiai apochio, apoeche nane'riamepua apochio, apoeche ahp Riosiwarira. ¹² Teemea, Riosi Riosiwarri kitatiamepua, ki i'ka weeechi mochikame inatachitia. Riosia tamochi yahchakamepua ahp Riosiwarrio, yooma pu'ka itapiti taamo ki'yariaopua pukae nane'remichiopua, kaawe taamo teetopua, apoe taamo e'reriachitia. ¹³ Ki taamoe wa'api taamo inatae aamo nayewiame teemea,

Riosi Riosiwari ku'iwa inatarie aamo nayewiame teemea, Riosichi simiyame masiteka, Riosi Riosiwarichi machename naera.

¹⁴ Nape ki Riosi Riosiwari apochi yahchamea, ki te'ta pahteka inamuamepua ihtaoi Riosichi simiyameo, ki inataniame maayamekapapua pu'kao. Ki kajuyamepua Riosichi simiyame pahtekao, Riosi Riosiwari ku'iwa nakiyamekapapua, te'ta kaawe pahtemichioopua pu'kao.

¹⁵ Riosi Riosiwari iiueumea apochio, pukae iiuemepua apochio ahjae i'yemiao pua pahtewario, ahkasi tisia tehkitiameoipua newitoka Riosichi simiyame; ¿aatanana ki kaawe tio tuutarepua te'ta Riosi Riosiwario? ¹⁶ ¿“Aatanana ahsepari pahtetapua Riosi inatao? ¿Aatana masitetapua Riosio”?, wa'a cheeka iinatukiame Ehkoriami Iyoterichio. Nape wa'a tioi teemea, tamochi iiueume teemea, Riosi Riosiwari inatariopua, Riosie Weratiame inatao.

3

Paoro Riosie Weratiamechi tehkira

¹ Neeea poponi pipini tiame, wa'ami u'matoaionia, ki aamo Riosi Riosiwari iiuemechitia naewekamenia aamoo, aamoo oowera tijoechitia inatamekopua pehjio. Ohso kaawe nu'nuntichitia aamo masitekamenia Riosi Weratiamechi simiyameo.

² Neeea aamo masitekao, kohja koaya koi'tekameka iintokamenia, aamoo ki ko'kome tiiamekopaopua, pa'pamura koayao, we'wemerakapa pehjio eemea Riosichio.

³ Waika taawechio aamoo ikotuwa erakoka

mochikoio, aamo ahpo nekumeka mochikoiopua tiameo, ki Riosi Riosiwarira iinuemekapa wa'a nokariame eemea, oowera ki Riosichi te'teriamechitia te'tererai eemea.⁴ Iiweta aaata eemea, chaachapaka mochisaa: "Paorokamera na'naritoame neeee", piirea cheesaa: "Aaporoo na'naritoame neeee", ñki oowera ti'tijoerichitia chaachapanikosa eemea?

⁵ ;Aatanana neee Paoroa? ;Aatanana Aaporoao? Teemea, oowera Riosie ajawatiamepua, pu'ka aaatae Eesusichi aamo paparariachie, Apoe Paamirachi. ⁶ Neeea Riosi naawesario, oowera echakamepua pu'kao; Aaporoa no'o echariao, neerotoekamepua pu'kao, nape weripatekao, Riosi iintokamepua pu'kao. ⁷ Wa'atiachio echayamea, nerotowiamea tiameo, ki te'ta ihsiamame puuua, Riosikamera te'ta ihsiamame yaupatekao, weripatekaopua tiameo. ⁸ Echayamea neerotoyamea tiame, ahpo wa'achitia nateyatamepua Riosichio, Riosi tehkiwachi tekipanamekapa. Yooma aaata tekipanamea, yooma pipiripi natetepuamepua Riosieo, ahpo kehkisa tekipanariao. ⁹ Teemea Riosi tekipanakiamepua, Riosi tehki yoorame; eeme Riosi keepuamea, waasapua, taamoo Riosi chiia echayachi.

Eeme Riosi chiia uukamea tiameo, Riosi kariwara enepakamepua, ki pusie teteiwame. ¹⁰ Neeea pu'ka kaario, Riosie uhjuratiamenia, pu'ka kaari nawatera o'inemichiopua. Aaata wahjachi tekipanamea, pu'ka Riosi kaari nawatera no'o o'ineriachi, nokayamepua werisipukao. Nape pu'kachepta, puuu no'o

nawateriachi simitiamea Riosi karitekewachio, te'ta kaawe inataka simitemetepua, ki sewina ttiame iintopuawichiopua, aachin tiame Riosi weranarereriaopua. ¹¹ Puuu Riosi kaari nawaterachi no'o yahchariaopua, aaataai ki ko'rinametepua pu'kao, piirechi epeche kaaweruma nawatera o'inemriaopua wa'ao, ki'tiopa epeche kaaweruma nawateraopua wa'asio, ki Riosie Weratiamechitiaopua. ¹² Aaata pu'ka Riosi kaari nawaterachi karitakamea, naatiegoi karitakamea, apoché o'roeo, apoché tataparasieoiopua, te'ta tehte tisia nateyameeoipua peenia tiame, yooma puuua, anachameripua ahpo kosipuachi taawechio. Nape itapiti ki tehpe e'ramee Riosi kaarira karitekamea, itapiti ma'reeo, tahku saawara chuhcheka mo'enekaoipua, oowera paaaoi chuhcheka mo'yejoyekaoi, kiisi kaawe siimeripua Riosie ahpo kateweniachiopua taawechio, yooma tajenamerikapa puuua, Riosie katewerichio, na'ie tajenakamechitia. ¹³ Puuu Riosi kateweri taawechio, yoomahka chaachapameripua, aachin noonowiria ahpo tekipanariaopua Riosi tioparachio, ihtanae teetoka werasiriaepua pu'kao. Puuu itae Riosi tiopara ahjae neteniamea, taamo Riosichi simiyame taamo masiteniamepua, ti'tijoeopua ooweruopua tiámé. Yooma taamo masiteriaa, Riosi katewia na'ichi, u'matokameka ikimeripua, Riosio wa'a iintoka ne'nemerikopua, aachin tiamera tehpe e'ramekopua. ¹⁴ Wa'a na'ichi u'matoka ki tajakame ahpo Riosiwichio iintoriao, kaawe iintokame tewapuamepua Riosie,

te'ta yorapuame puuua Riosieo. ¹⁵ Nape ki kaaweruma machenasoopua ahpo iintoriaopua Riosiwichioo, kiisi kaawe yorapuamepua Riosieo, yooma wekatemeri puuua ahpo kaawe yorapuao. Nape puuua kihta kiatiaio ahpo kiapo tuutiameopua, Riosi ahjama yasimeripua, nape ki yooma ahpo kiapo tuutiame teereweka.

¹⁶ ¿Ki nane'riame eemea aamoo, Riosi kariwaraka te'teriamekopua, amochi kahtiamekopua Riosio, ahpo Riosiwarie? ¹⁷ Riosi kariwarachio, ki nu'uti iyoriniamepua. Pukaepa aaataoi Riosi kariwao, kiisi iyoriniame iintosoopua, tisia kokosa saaetemeri Riosia.

¹⁸ Ka'te aamo wisikuemua, noriwi aamo ki aaata tetewachi na'ara ihsikao, ki aamo na'ara ikimio e'rakaopua. Wa'a erakoame ti'tijoeria, ki Riosichi ahjama te'tiamepua, wa'a iintonaresaa aaataa, ahpo wa'api wisikuamepua. Te'ta peenewa machiyame enenariamea, toimetepua wa'a eraniameo. ¹⁹ Puuu wa'a eraniame machiwaria, ki inataniamepua Riosiwichioo. Wa'a teeka inataka naewaniameo, Ehkoriami Iyoterichio chaanipua: "Riosia te'ta ahpo pepenia erakoameo, noriwi ki kaawe nokaka Riosie ki ahpo kokosapuame erakoameo, ahpo wa'api wipicharichi ruhjitiai nokayamepua." ²⁰ Pirenachi Iyoterichio, chaanipua tiameo: "Apoe te'ta Paamiraa, nane'riamepua yooma ti'tijoeri inatao, yooma pu'ka oowera ti'tijoerichitia inatao, ki ijinatari tetewamekopua pu'kao." ²¹ Pukachipa ki aaata ahpo oisa e'remetepua, aaata paikapi apochi poanataka i'tonarekaopua, wa'a tiiame

inataniamea, ti'tijoeche inata puuua, ki Riosi. Yoomahka teeme Riosichi simiyame nayewatuamea, napati teeme wa'achitia kekechuma tiiaremichio ajawatiamepua Riosieo, napati taamo ku'itomichiopua aamo masitekao, yooma Riosi chiao, kaawe pahteka inamumichiopua. ²² Yooma teemea no'ochitiao, Aaporochitiao, Peerochitiaeopua tiameo, wa'achitia i'ka wa'a chiiame, nayewiamepua: i'ka wehjoarichi simiyame ikiniameo, ahjarichi simiyame nayewaniameo, wahjipaniamechi simiyame nayewaniameo, ehpe taawechi teetoamechi simiyame nayewaniame, wahka ihtoriachi ikipuamechi simiyame nayewaniame tiame. Yooma ikachi simiyame taamo aamo nayewesiaa, aamowichio kaawe teeremichio puuua. ²³ Pu'ka wa'a teetoame neeee amochio, aamoo Riosie Weratiamechi enepariopa. Ehpeo eemea, Riosie Weratiame ijinuwarapua, Riosie Weratiamea, Riosichi eename.

4

Eesusie ajawatiame tehkiwara

¹ Pukaepa eeme Koorintio mochikamea, oowera Riosie Weratiame ku'yamechitia, taamo tetewimete eemea, i'ka ehkoriami Riosi iintomo e'raria, taamo masiteka nokisiameo, pu'ka Riosi noriwi teereweriaopua pukeri o'iniao i'ka weee yasipoio. ² Aaata ihtaoi neesetowetiamea, iyorika neesetometepua ahpo neesetoretiao, kiisi se'wi teetoka. ³ Nape aaata no'o tehkiwa ki kaawe no'o neesetoame teewasoo, kihta a'chi e'ramenia wa'a chaanetiaio. Nooeoi ki nooe

wa'api no'o kaawetame tiiapaopua, no'o tehki yoorariaopua Riosiwichioo. ⁴Neeea no'o tehkiwa kaawe neesetoa e'raio, seenekachioi ki kaawe teetokameoinia itachioo. Nape Riosi cheemapua ki kaawe no'o iintorooo. ⁵Pukaepa eemea ki ikanati na'ara chaachapamete aaataoio, puuyepuapua pehjio ohso kaaweo, ahkasi Apoe Paamira Eesusi eenachisiopua, yooma aaata tijoe noriwi teereriaopua ma'chitapuachiopua. Waika ihtori taawechi Eesusia, yooma ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ma'chitamapua pu'ka, ka'karuma inatari yoorarioopua ki ka'karuma inatari yoorariaoiopua. Waikao Riosia pu'ka ihta inataria taamo ne'nesapaopua, taamo pipiripichio, apoe chanimapua waikao taamoo, kaawe iintorooo ki kaawe taamo iintoriooiopua.

⁶ Pukaepa eemea no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, pu'ka aamo no'o masitewakamera na'naritonareriao, Aaporu masitewaoi na'naritonareriao, kiisi kaaweko aamo tuuyamenia Riosiwichioo. Taamo Noono tewekachi kahtiame chia na'naritopuapua ohso kaawe, pu'kakamera masitia pepenipasika, Apoe tewekachi taamo Noono cheeria, Ehkoriami Iyoterichio. Apoe taamo Noono tewekachi kahtiamea, aaataoi ki ipaka tetewijeranipua, aaatao te'ta kaawerumachitia tetewikao. ⁷¿Aatanana muuua ki aaatae aamo masitetiame eramichioo? ¿Ihtanakosa te'ta penipakamemua ki aaata masitetiameeo? Aaatae kiatiamie enesaamua aamo penipario, ¿achini iikai aamo oisa e'ramemua, amoe wa'api ki aaatae penipakamechitia?

8 Muuwaeme eeme Koorintioa, yooma aamo nakiyaopua, pochipakame eemeapa wa'asio, paarasateka mochikame eemeapa wa'asio. Ehpeo eemea te'ta yawichika te'teriapao, kihta nakiyame eemea taamoeo, Riosichi simiyame nayewaniameopua. Puuu aamo te'ta yawichika te'terewao, jtisia kaawe enemiipua, te'pa tewekachi Riosi ye'karichi enesoo, wa'achi mochimii teemeai waikao aamo ahjamao, Riosi ye'karichio! **9** Teeme Riosie ajawatiamea, te'ta aiwarichi taamo toatiame maaenania, wahjiparichi uhjuratiameka teeka, ki aamochitia ta'iria mochikamechitia. Teemea yooma ti'tijoerio, tamochi ne'niame saaena teemea, ahkasioi Riosi ku'iwarioiopua tiame, tewekachio. **10** Teemea Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuamekapao, ki ijinatamechitia tetewiniame Koorintio mochikame ki Riosichi paparameeo, nape aamoo tisia paarasarichi inataka mochitoameo, tisia peenewari machiyamechitia tetewiniamepua pukaeo. Teemea kihta paarasariekapao, kihta pepeniamechitia tetewiniame teemea paarasari na'poamichioo, nape eemea tisia pepeniamechitia tetewiniamepua pu'kawichioo. Teemea ipaka tetewiniamepua, aamoo tisia iyorika tetewinioiopua. **11** Teemea ahkasi ehpeoi wa'api teetoame teemea tisia aiwakao, toore aiwasikaopua, parae aiwasikaopua tiame, wa'wakiraoi ka'karame wakiraeka, taamo wepiwa aiwasikaopua tiame, kaarioi ki iinueme teemea. **12** Taamo ko'komiao, tamoekipanaka koayamepua tiameo. Na'aretiai teemea,

ka'karuma nayewaka nehjiame teemea. Na'ara yoojoratiaio, oowera anachame teemea, kihta iintoka. ¹³ Taamo aaata ki kaawe chaanesooio, kaaweruma nayeweka nehjiame teemea pu'kao, kaawe e'reka kateweka pu'ka ahjamao. Teemea, kasarachitia tetewiniamepua. Teemea, ti'tijoeri ohchorewachitia teeweniamepua, kihta kaawewichiokamechitia. Wa'a teeka tetewiniame teemea, ahkasi ehpe taawechiamisio.

¹⁴ Neeea i'ka aamo cheeka iyotiao, ki no'o tesiwe e'repuawichio chaaninia, ohso kaawe aamo tuuyeka chaaninia, no'oo aamoo, no'o tatanachitia nakiyapa. ¹⁵ Eemea wa'a Koorintio mochikamea, ahkasioi piire miiri ma'masitari iinueme enetariareoipua, nape te'ta aamo noonoka e'rane masitaria, neeechepua. Neeea, aamo noonoka iintokamepua, Riosi newiparichi u'pakao, Riosie Weratiamechi simiyame amochi i'yetokaopua aamo masitemia, Eesusichi paparame enepamichiopua. ¹⁶ Pukaepa neeeeaaamoo, no'o teetoachitia mochijeraninia.

¹⁷ Pukaepa wa'ami aamo uhjurekania Timoteoo, taamo Paamirachi te'terewachiopua pu'kao, no'o taanachitia tetewame, te'ta tisia nakiyamekapania pu'kao. Puuu ihsimapua eenechi aamo inatepatekaopua, no'oo aachin teetoamekopua Riosichio, Eesusichi te'ta paparapa neeeeaa, yooma ti'tiopachiami masitesikaopua. ¹⁸ Aaata wa'a aamo mochikachi mochikamea, aapoeche te'ta masitari ahpo maayamekatapua, ahpokamera weruma erakokaopua Puuu wa'a erakoamea, ki wa'a

no'o enamio maayamepua terimiao, ¹⁹ nape neeee wa'a eranioio, ku'we wa'a enamitepua, no'o Noono te'pa kahtiamie wa'a erasoo. Waika wa'a enasaonia, iinatukemania pu'kao, ahpo weruma erakoameopua, ihtana utewarichi wa'a nokayamekopua, pu'ka kiisi kaawe nokiwame masitekaopua. ²⁰ Nape aaata te'ta Riosi ye'karichi te'teretoamea, ka'chitia wa'a tiame masitemii puuua, ohso kaawe Riosi te'ta nakiya aamo masitemii puuua, aamo te'teretojeraopua Riosi ku'iwarieopua utewarie. ²¹ ¿Aachin teeremia no'o enajerame eemea wa'ao, aamo kaawe e'reka no'o asiwa, aamokosa no'oo, te'ta utewaeme aamo terimia?

5

Suwepori nokiwa peereitari

¹ Wa'a eemeai pichiwa ki nu'uti suwepori ihsiamie aaata inamukame neeee, ahkasioi ahpo noono uupirao, uupiemekatapua. Pu'ka wa'a tiameo, aaataai Riosi ki iyoriameai, ki nu'unti suweporika tiiame tetewamepua pu'kao, aaataoi aapoeo wa'a tiameo, kiisi nokiwamekopua. ² Eemea wa'a nokiwameo, yuuwesimetepua pu'kao, ma'chipamete eemea pu'kao, wa'a tiopachio. ³ Neeee, ki wa'a kahtiamainia, wa'a kahtiaitenia no'o inatarieo. Neeee wa'a kahtiamee no'o inatarieo, e'rakame neeeeapa ihtana yorapuameopua pu'ka tisia suwepori iintokameo. No'o wa'a e'rariaa, no'o Paamirae Eesusi wa'a e'rakamenia. ⁴ Neeee wa'a aamo napawiriachio, wa'a kahtiaitenia no'o inatarieo,

wa'a kahtiaitepuia tiameo, Eesusi Riosi utewari-raai, pu'ka suwepori iintokame katewepuawi-chioopua. ⁵ Wa'a teesoo eemea, pu'ka suwe-pori iintokameo, yoomahka napawinasapa wa'a tiopachio, ma'chipapuapua pu'kao wa'a aamo tiopachio, saupuaichiopua wa'ao, wa'a tiopachi ki kaawe nokiwameopua. Satanasichi uhju-rapuapua pu'kao, kokosa aiwamichiopua ahpo iintoriawichioo.

⁶ Eemea weruma aamo erakoio kiisi wa'a noonimeriko chaachapaio, ¿achini iikai amochi reesiseka eemea pu'ka ki nu'uti suwepori noonoiwao? Puuu wa'a aamo noonowiriaa, kiisi kaaweruma puuua. ¿Kiisi nane'riamekosa eemea naaju: "Rewarurao, teesa yahchetiamekoipua paatusichio, yomatiame a'potiammekopua pu'kao"? ⁷ Wa'a teesoo pu'ka ki kaaweruma rewarurao, ma'chipapuapua pu'kao, ki nu'uti mehtaka amochi na'atamerikopua. Aamo ma'chipasoopua pu'kao, piipakame itipima eemea waikao, weemera paatusie ki rewarurae takaritaniamechitia, Semejenato pahkochi koi'wameopua. Eemea takari ki rewaruraemekatepuia, Riosie Weratiame aamo pejana mukuriopua aamo tatakoriria piipatekao. Puuu Eesusi Riosie Weratiame meritiamaea, po'wa enekamepua Semejenato pahkokoiopua, pu'ka iintoria inatepasiwa nokisiame teemea, ahkasi ehpe taawechiami ihtoriwa, teetoachiopua. ⁸ Pu'kao teemea Semejenato pahko ko'ioio, Eesusi iintoria taamowichio inataka nokimete teemea, Eesusio

te'ta pichiwa taamo tatakoriria piipateria erakokaopua, po'wachitia taamo tatakoriria pejana meritiamekopua pu'kao. Teemea Eesusi iintoriaeo takari ki rewaruraeme itipikameka tiiame teemea waikapao, yooma puhjetiapa teemea Eesusieo, ki kaaweruma rewaruraopua.

9 Piirechi iyojura aamo uhjureriachiopua chaaninia, ki pirena aamo te'teremichiopua, te'ta suwepori ki ka'karuma nokayame ahjamaopua. **10** Wa'a cheekaonia iyojurachio, ki aamo ki nayewemichio cheekamenia ki ka'karuma nokayameo, pukaeo norikame mochiniamekapa teemea, naatichitia nokiwamepua: ki ka'karuma ikotuwa erakoniamechiopua, ichikoniamechioi, ri'riosiwachi paparaniamechioipua. Yooma pu'ka ti'tijoerichio poanatunariame enesa teemea, puuyameriai teemea i'ka wehjoarichio. **11** Naatiche aamo poanatumichio chaanekamenia aamoo, aaata Riosichi poponiwako tuuyameoio pipiniwako tuuyameoiopua tiame, ki ka'karuma nokayamechi, i'kachitia: suwepori nokayame ti'tijoechi ooweru tiame, te'ta ahpochiche erakoame ti'tijoechi, te'ta itapiti ri'riosiwa paparamechi, na'ara chaachaparichi, na'nawajiamechi, i'ichikoamechi tiame. Aaataai ki ahjama te'terepuapua pu'ka wa'a nokayame ahjamaopua, kiisioi ahjama ko'kopuaoipua. **12** Nape ki Riosichi paparameopua pehgio, kihta chaaninia pu'kao, aamo napawiriachi enapoio. Pu'kao aamo nayewesopa Eesusichi simiyameo, Riosi apoe iikachi nayewemeripua pu'kao, kaawerumachi enepamichiopua pu'kao.

13 Aamo wa'api naanapawiachio, aaata ki kaawe iintosoopua wa'ao, eeme wa'api ma'chipapuapua pu'kao.

6

Riosichi paparame, aapoe wa'api ahpo nekakoria

1 Aaata eeme aamo Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, itapiti ki kaawe iintotiamē katewenariaa, ¿achini iikai ki Riosichi paparaka mochitoame peereirachi uumpame eemea aamo katewemiao, aamoe Riosichi mochitoame wa'api, kateweme tiiai pu'kao? **2** ¿Ki nane'rena eemea wahka ihtoriachio, Riosie piipatetiameo, i'ka wehjoarichi mochikame katewemerikopua? Wa'a teeremerri enesaa eemea, ¿ki'tiarekosa eemea amochio, aaata aamoe wa'apio ahpo katewemiao, teesa ki kaawe nokitiameoipua?

3 ¿Ki nane'rena eemea taamo Riosichi paparamea, ahkasi Riosi ku'iwarioroi ki kaawe iintorooo, katewemerikopua? Wa'a teeresoo, ¿ki epeche tiiame ohjoare eeme wa'api aamo katewemiaoopua, i'ka weeechi mochikaiopua pehjio? **4** Waikao, ¿aatia seesenuchi siimpata eeme aamo katewemiao, kihta katewepua iinuemeopua aamo tiopachio? **5** ¿Ki suuwe erakona eemea wa'a nokaka? ¿Ki'tekosa naaju amochio piiripioi, amochi ki kaawe nokakameopua katewemeri? **6** Nape eemea wa'a te'tiamekatepua, sewinachi i'topapua aamo katewepuawichioo.

7 Puuu aamo wa'api Riosichi poponiwa pipiniwaoiopua tiameo, ahpo wenejika

mochiwamea, kiisi kaawe tiiamepua Riosichio. Puuu ahpo wenejika mochikamea, te'ta ki kaawerumachi komina teetoamepua, kihtawichio kaawekamepua. *¿Achinikai* ki anachame eemea ohso kaawe: aamo ki kaawe yoratioipua, itapiti wisikueka ichikone tiiaiopua? ⁸ Ohsotia eemea wa'achi iiintoamepua na'ara yoarakao, ichikuame eemeai pu'kao, wisikuekao, aamo poponikooipua wa'apio, aamo pipinioi.

⁹ *¿Ki nane'riame eemea, aaata ki toakamekoopua ahpo suwepori nokayao, kiisi Riosi ahjama mochimerikoopua pu'kao?* Riosi ki nakiyaa nokipuaichoo, ihjipua: kuunara ahpo uupio, ki piirechi oowitiame ahjama suwepori nokawa, uupiraoi ahpo kuunao ki piirechi tijoe ahjama suwepori nokiwa; itapitichioipua ahpo riosietaniameoi; aaata oowitiame ahpochitia oowitiame suwepori nokiwameoi; aaataoi tijoeai, ahpochitia tijoe ahjama suwepori nokiwameoi; ¹⁰ aaata ichikoka pu'seriameoi; ahpoche iinuepua weemuameoi; aaata nawajika pu'seriameoi; tisia na'ara chaachapameoi aaatao; ki ahpo wenejipuawichio nateteniamer. Yooma i'ka wa'a tiiame nokayamea, ki uupuamepua Riosie, ahpo ye'karichi mochimichioopua. ¹¹ Aaata eemea, wa'achi nokayame energiaipua pukerio, nape Riosie Weratiame aamo tatakoririawichio pejana mukuriopao, eemea papakotiamer itipikamepua tatakoririao, piipakame wa'asi. Riosia aamoo, ahpowichio poanatakamepua. Puuu ki iyoriria amochi petereriamea, yooma

cho'wetiame itipiame eemea, Riosi Riosiwarieo.

Piipari eenepaniame weerewachi

¹² Aaata eemea chaachapamepua: "Neeea no'o iintonariao, ahkasi no'o iintonaria iinueme neeea no'o iintomia iintonaresaa." Wa'a tiiamepua tiao, nape ki yooma taamo yoranarewa, kaawerumakaite puuua. Pukaepa kaawe taamo inateka ihsimete teemea itapiti taamo iintonariao. ¹³ Taamo weerewaa, ihtaoi taamo itaniamepua, nape ki yooma taamo weerewa itaniae, nokisimetepua. Wa'a nokiniamea, ahpo weerewa e'rarie wa'api ye'kaniamepua, ki Riosi nakiyachitia teetoniamae. ¹⁴ Teemea mukukaio tewekachi taamo Noonoeo, Eesusi taamo Paamira ahjateriachitia, wa'achitia taamo ahjatemapua taamooi.

¹⁵ ¿Ki nane'riame eemea aamo weerewao, Riosie Weratiame weerewarakopapua tiameo? Wa'a tiiame enesaania Riosie Weratiamechio, ¿jiinuemenane no'o suwepori iintomia ooweru ahjamao? Ka'íí, ka'chitia. ¹⁶ ¿Ki nane'rena eemea, oowerua ahjama suwepori iintokamea, piiripi weerewa wa'api enepamekopua? Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoteria, eee cheekao: "Ooka weerewakaipua, piiripi weerewa wa'api enepamepua." ¹⁷ Wa'achitia taamo iikaai taamo Paamirachi enepakao, wa'achitia piiripi wa'api iikachi enepamepua, Riosi Riosiwarichio, Riosi Riosiwarieo wa'api.

¹⁸ Ikicha enepamitia eemea suwepori nokiwamechio. Ihta tatakoriniamea aaataeo, ma'chi ahpo weerewachi iintoniamepua, nape suwepori iintokamea, ahpo wa'api weerewa na'atamepua,

ki ahpo wa'api iyoriapapua, ahpo wa'api weere-wao. ¹⁹ ¿Ki nane'riamemua aamo weere-wao, Riosi Riosiwari ohjoerachikoopua, Riosie aamo kiatiamē weerewachi? Aamo weere-waa, ki aamo piineriwichio weerewara puuua, ²⁰ natekachi taritiamekapa muuua Riosi Taanaraeo. Pu'ka Riosi ahpo Taanara iintoriawichio aamowichioo, iyorka mochitomeri eemea Riosio, yomatiamē aamo weerewa ihsiwae.

7

Nenewiwachi simiyame tuuyewari

¹ Ehpeo eeme no'o iinatukeria iyoteka, nehjiamane. Pu'ka aamo te'teria no'o iinatukeriao, ki nenewinia nahki eemea ohso kaawe. ² Nape tijoe ki anachame enesaa ooweruwichioo, ooweruoī ti'tijoewichiooi wa'achitia, ki suwepori nokipuaichioopua, ohso kaawe nenewiwa kaawepua. Epeche kaawepua tijoea, ahpo uupiche ahjama yasiwaa, ki piirechi oowitiame ahjama tiame; oowitiameai wa'achitiao, piiripi wa'api kuunaeka yasimeripua. ³ Uupiraa, ki ahpo wa'inametepua ahpo kuunachio, wa'achitia kuunaraai ahpo kiometepua ahpo uupichio, ⁴ uupira weerewaraa kuunara iinuwarakapa, kuunaraai ahpo weerewao, ahpo uupi iinuwarakopapua. ⁵ Itapiti weruma simiyame Riosi ahjama nayewameri enesaa, weeka taawe ihsimeri enesaa Riosi ahjama naewakao, toipuapua pehji aamo uupichi ihsiao kuunachitia. Neipa kajusapa aamo Riosichi nayewao, eenechi nokisipuapua pu'kao

seenekachi riaorósia, ki aamo anachatekao, ki kaawe aamo iintotemaoipua.

⁶ Ihji no'o cheemiaa, nooe e'rejerapua, ki Riosie yachatiame nuurari. ⁷ No'ochitia ki neewikame enesaa, kaawe enimii eemea, tísia aiwaniachi teetoniamekopapua taamoo, ehpe taawechimio. Nape Riosia ki yooma taamo wa'achi te'teremichio ki'yamepua. Aaata teemea neewimichio kiatiamepua, aaata piireo ka'i.

⁸ Ki neewikameo pehjio, kunamukukameoipua tiameo, uupira mukukameoipua tiame, ki neewisaapua epeche kaawe enimiiipua noochitia. ⁹ Nape ki anachame enesaa neewinariao, neewinia nahkipua ohso kaawe, ki neewinarewae suwepori iintomichiopua.

¹⁰ Nenewikameo chaanenania, nape ki nooe e'rachi, Paamira e'rachi chaanenania pu'kao. Uupiraa ki toimetepua ahpo kuunao, kuunaraai ki toimetepua ahpo uupio. ¹¹ Ahpo kuuna toakamea, piineri yasimeripua; ki piineri yasinariaa, eenechi ahpo kuunama yasimeripua.

¹² Wahjachi nenewikameo no'o chiiaa, ki taamo Paamirachi eenamepua. Aaata uupira ki Riosichi paparame enesoopua, nape ta'iria kahtiamie enesoopua ahpo ahjamao, ki toimeri kuunaraa pu'kao. ¹³ Uupiraa ahpo kuuna ki Riosichi paparame enesoo, nape ta'iria kahtiamie enesoopua ahpo kuuna ahjamao, ki toimetepua ahpo kuunaoi. ¹⁴ Aaata nenewikaio neipao, Eesusichi pichikesoopua kuunaraao ooitiameo ka'i, nape ooitiameo ta'iria kahtiamie enesoopua ahpo kuunamao, ki toimete kuunaraa ahpo uupio. Wa'achitia ooitiameai,

ki Riosichi paparame enesoopua ahpo kuu-nao, nape ta'iria kahtiame enesoopua ahpo ahjamao, ki toimetepua tiameo ahpo kuunao. ¹⁵ Nape aaata neewikame ki Riosichi paparameo ahpo nenewiwao sa'runanaresoopua, Riosichi paparameo, reesisepuamepua sa'rupuawichioo ahpo nenewiretiao. Aaata Riosichi paparame ahpo reesesesoo poanatupuaichioo, kihta ki kaaweruma iintokame tetewipuamepua Riosieo. Pu'ka wa'a tiameo, Riosia reesisiamepua pu'kao, ki nasiwaka mochitopuawichioopua. ¹⁶ Puuu uupira Riosichi paparamea, ki toimetepua ahpo kuunao ki paparamekopaopua Riosichio, pu'kao seenekachio paparamerikooipua Riosichio, ahpo uupie ku'itiaopua. Wa'achitia kuunaraai Riosichi paparame enesaa, ki toimetepua ahpo uupio ki Riosichi paparopao, seenekachi kuunarae ku'itiaopua ooitiamaea, paparamaoipua Riosichio.

¹⁷ A'chi tiiachioi aamo nenewikame teerewachio, kaawe teetoka mochitopuapua, Riosie ku'iwarieo, a'chi teeka kaaweruma aamo yasitoriaiopua ke'chu aamo paaenioi Riosieo, wa'api te'teretoka mochitopuapua Riosichio. Pu'ka masiteka teetoamenia yomachi ti'tiopachiopua. ¹⁸ Aaata siichitepuwetiame enesaa Riosie paaetiaio, kihta ki kaawe tiiame puuua Riosichio. Ki siichitepuwetiame enesaa Riosie paaetiaio, wa'a ttiaimua kaawepua, kii siichiteputiamekai. ¹⁹ Riosiwichioo, aaata siichitepuniaimeo, ki siichitepuniaimeoi, kihta nateyamepua Riosi kaawe te'terepuao, Riosiwichioo te'ta nateyameraa, ahpo nuurari chi-iaakamera e'weniamerapua. ²⁰ Yooma aamo

te'tereria ke'chu paaeniai Riosieo, ka'chi ti-iamepuia Riosichiwichioo. ²¹ Tijoea ooweru tiamea, puhkuchitia mochikame enesaa Riosie aamo paaetiaio, ka'chi tiiame puuua Riosiwichioo. Aaata puhkuchitia mochikamekoio ki puhkuchitia mochikoio, puhkuchitia yasinaressaa Riosichio, kaawepua, nape sa'rukame yasinaressaa ki puhkuchitia mochiwao, kaawechipua tiame. ²² Puuu puhkuchitia Riosie paaetia-pao, sa'runatiame itipiamepuia tatakorio, puuua waikao, Riosie Weratiamekamera ihsika yasitomerikapaopua, wa'apitia puhkuchitia yasitoaiopua. Puuu ki puhkuchitia yasitoaiopua, Riosie paaetiapaopua, ki puhkuchitia oiaopua, Riosie Weratiamechi puhkuka tiiamekaitepua, Riosi yooreka yasitomerikapapua wa'asi. ²³ Apoe Paamirao taamo taripariopao, apoe Paamiratere mochitomeri teemea, pu'kachewichio yorakeka, ki tijoeekamera taritiamekapa. ²⁴ Waikao pponiwa pipiniwaa tiame wa'a teeresoo, ta'iria mochitopuapua Riosichio, ki se'wika ahjachio, puuu pukeri aamo teeeriao, ka'chi tiiamepuia Riosichio.

²⁵ Ehpeo, ki nenewiame pehjichi simiyame nayewamane. Ki nenewiamewichioopua pehjio, kihta eeetiame tuuyeniamenia no'o Paamirae Eesusieo, nape no'o e'rachitiao chanimania. ²⁶ No'o e'rachitiao, yooma aaata oowerua ti'tijoeai, wa'apitia ki nenewika itipisaa kaawe enemiipua, ki teesa kokosa tiiame simiyame teetoamekopa ehpe taawechiamio. ²⁷ Pukaepao uupieme enesaa, ka'te toimitiapua. Ki uupieme enesaa, wa'atia itipipuapua. ²⁸ Aaata ki neewiai

neewisaa, ki tatakoru puuu. Nape aaata neewikame mochikamea pu'ka aiwari eenoio, tisia kokosa teeremeripua. Pu'kaao ki tisia aiwamichoo wa'a e'ramenia, ki nenewikame mochisaa epeche kaawe enemiopua.

²⁹ Poponiwa pipiniwa tiame, kiisi mehka toio tuuka chaaninia tisia kokosa aiwapuameo. Ehpe waanamio uupiemea, ki uupiemechitia mochisaa kaawe enemiopua. ³⁰ Puuu tisia naarakomeria, ki naarakosaa kaawe enemiopua. Puuu kaawe erakoamea ehpe taawechio, ki kaawe erakoamechitia te'teresaa kaawe enemiopua. Puuu itapiti tarakamea, ki tarakamechitia teeresaa kaawe enemiopua. ³¹ Aaata i'ka weeechi paarasarika yasitoamea, kihta ahpo paarasatiachitia, ahpo tetewisaa kaawe enemiopua. Wa'a erakoka mochitomete teemea, ehpe taawechiamio tisia aiwaniachikopaopua. Wa'a te'teretoka ohjoemete teemea, yooma i'ka wehjoarichi paarasatetiamopua, kiisi mehka teetoamekoopua kihta itipimerikopua kajuka.

³² Wa'a aamo chaaniame neeee ka'chi teeremichiopua aamoo, wa'a ikiwame taawechiopua. Tijoe ki neewikamea, ahpoche inateka yasitomeripua, Riosikamera kaawe eratepuawichioopua. ³³ Tijoe neewikamea, ahpoche ahpo uupima neesetowa teetomeripua, itapiti nakiya i'yesika. Riosi kaawe eratewache teetomeri puuu, ahpo uupi tiame. ³⁴ Oowitiame ki neewikamea, Eesusi Paamirachiche simiyame neesetomeri puuua, Riosikamera kaawe erateka. Nape aaata ooitiame neewisaapa, ki Eesusi Paamirache kaawe eratemeripua, ahpo kuuna

tiame kaawe eratemeripua.

³⁵ Ihji no'o chiaa ki teesa kaawe teeremi-chiopua amochio, ki utewaeme aamo nuureka chiiamenia i'kao, ki te'ta tehki aamo teetomi-chio chiiamenia aamo Riosi tehkiwachi nokisia-chiopua, ahkasi tisia aiwari taawechi asiyachi-siopua.

³⁶ Aaata ki anachame ahpo neewimiao, aaataoi ahpo u'matoame erasaopua ahpo neewimiao, neewimeripua neewinariaa, ka'chitepuwa neewikaio, ki tatakorikopa. ³⁷ Aaata ki neewika pu'seriame, piineriche ohjoenariamea, kaawepua wa'a e'rai. ³⁸ Wa'a teesoo taamo aiwamiachi teetoachio ehpe taawechiamio, aaata neewinaresaa kaawepua, nape ki neewinaresaa epeche kaawepua.

³⁹ Nenewiniamechi tiameo i'ka chanimane. Uupira Riosichi paparamea, ahpo kuunachi ihcheka yasimetepua, ahkasi ahpo kuuna mukuyachisi. Ahpo kuuna mukisoopa puuua, na'sokame itipiamepuwa ahpo kuunachio, kaawe neewimeripua piirechi ahjamao neewinaresaa, nape Riosichi paparame ahjamache tijoe. ⁴⁰ Nape noochio e'ramenia pu'kao, ki eenechi neewisaapua, epeche ta'iria yasimeripua, Riosioi wa'achi e'rakeko e'ramenia noochitia.

8

Kooame ri'riosi oowetiame

¹ Ehpeo itapiti ri'riosiwati kohseka ooweniame nayewamane. Yomarika teeme te'ta machiwarieka mochitoamepuwa, pu'ka ri'riosi oowewewachi simiyameo. Nape aaata

te'ta Riosi nakira machika yasitoamea, ki ahpo weruma e'raka yasitometepua, pu'ka oowewarichi simiyame ahpo machiyao. Pu'ka oowewarichi simiyame nayewiaio, kaawe aamo uuka, nayewapuapua pukachi simiyameo.

² Aaata ahpo te'ta siinto machiyame maayamea, seenekachioi kihta te'ta machiyamekoipu puuua.

³ Nape aaata ahpo kaawe e'reka katewiameopua itapitio, kaawe iintokame teteiwamepua, taamo Noono te'pa kahtiampeeopua. Nape kaawe ahpo nakika mochitoamea, ka'karuma nokaka mochitoame teteiwamepua Riosieo.

⁴ Puuu ahpo riosiwachitia uuuka manakeniamea, oowera wa'a nokiwame puuua kihtawichio. Nape teeme taamo Noono Riosichi paparamea, yoomahka nane'riame teemea, puuu ri'riosiwa, kihta kaaweruma iintoamekopua taamowichioo, tisia manakeniaipua pu'kawichioo. Teemea taamowichioo, piiripi wa'api Riosipua, kihta muuwaemekamera ri'riosi.

⁵ Muuwaeme ti'tjoeria, ki ookapi iintuameketipua ri'riosio i'wa weeechio tewekachiopua tiameo, utewari iinuemea.

⁶ Nape teemea ki wa'a chaachapamepua, piiripi wa'apikotipua taamo Noono Riosio, puuu apoea, yooma ihta itapiti iintokamepua weechi iintuameo, tewekachi iintuameopua tiame. Weechioi, piiripi wa'api te'ta Paamiraeme teemea, Apoe Riosie Weratiame, Apoe Eesusikamera te'ta iyoriniamera.

⁷ Nape ki yooma Eesusichi paparame nane'riamepua, ri'riosi manaketiam sa'pa

koi'wameo, ka'chi tiiamekopua Riosiwichioo pu'ka sa'pa manaketiamē ko'kotioiopua Riosichi paparameo. We'wemera Eesusichi paparakamea, pukerio ri'riosi manakeka mochitoriamē, kiisi konariamepua ri'riosi sa'pa manaketiamēo, pu'ka koayaioopua, pu'ka ri'riosikamera iyoriameka erakoamekapa. Pukaepa ki ko'kome erakoamepua pu'kao, ki na'atapuawichiopua ahpo Riosichi iyoriwao.

⁸ Nape te'ta pichiwaa ihjipua, kihta kooame koi'wae taamo kaawe teeretiamē Riosia, apochio. Wa'a tiiachiopua, ri'riosi manaketiamē sa'pa koi'wamea, ki epeche kaawe taamo tetewiniame Riosieo, ohsooi ki kaawe taamo tetewiniame Riosieoi. ⁹ Nape pu'ka kooameo ka'chi aamo ikitio e'raipua Riosichio, ka'chi eramichiopua weemera Riosichi eenakameo, ki ko'kopuapua ri'riosi oowetiame, aaata pu'ka tetewachiopua, ki aaata aamo ki kaawe eramichiopua. ¹⁰ Aaata aamo ri'riosi oowetiame sa'pa koayame tetewisaa, pu'ka ri'riosi oowetiame ko'komo orapasaapa tiame, ko'komapua koayao, nape Riosi nekamio e'raka. ¹¹ Wa'a iintosaamua, tatakoritemamua aamo Riosichi pooniwao piiniwaoio, apoe Riosie Weratiame pu'kawichio mukukameopua tiame. ¹² Wa'a teesoo wa'a iintokamea, na'atamepua ahpo poonio, kaaweruma inataopua Riosichio. Wa'a teekao muuuai, kiisi kaawe itipiamemua Eesusichioi, Riosie Weratiamechio. Wa'a iintosaamua, te'ta tatakorieme muuua. ¹³ Wa'a teeresoo pu'ka kooameo, tatakorichi wichitiame enesoopua poonio, ohso kaawe neeeai kiisi ko'komapua

pu'kao, ki seenampa.

9

*Eesusie weratiameo ihtana ahpo iintomia
reesiseri iinuewa*

¹ No'o chaachapania nayewamania ehpeo, aaata wa'amahkao chaachapatapua, ki Eesusie weratiamekopua no'oo. Nape neeee chaanenapua pu'kao, pichiwa Apoe Eesusie no'o weratiamekopua, nooe tetewikapapua Eesusio, neipa meritioio, eenechi oijenakame mukukaio. Apoe wa'api no'o chaanekamekopapua, amochi upamichiopua ahpo no'o aamo tuuyenurario, puuupua no'oe aamoe inamuria, no'o nayewatusiao. ¿Ki pu'ka Eesusichi simiyame no'o aamo nayeweria pichikekamekosa eemea? ² Wahjachio ki no'o Eesusie weratiameko erakoipua, eemea ki wa'achi erakometepua, wahjachitiao. Eeme wa'api no'o u'paria Eesusi chia pichikekame enesaa, eeme wa'api no'o Eesusie weratiame uukamekai ikikamekapa. ¿Ki wa'akosa erakoame eemea?

³ Ihji no'o nehpupaka chia, ki no'o Eesusie weratiameko erakoamerawichiopua, no'o masitiao kihta nateyo tuuyamekopua. ⁴ Pu'kao chaaniamenia, apoe Eesusiko tuuyamenia wa'a tiame masitekaopua kooamechi simiyameo. Apoe Eesusia cheekamepua, ihtaoi kooame enesaa, kihta ki iyoriwa tiiamekopua Riosiwichioo, ihta iijiniameoi. Wa'a te'teriame enesaa teemea Eesusichio, iinue teemea taamo ku'ipuao, ihtaoieo taamo nakisiao, kooameeoi, neeroioi taamo ooweniame taamo paramoo.

5 Teemeai Eesusichi simiyame nayewatiamea, iinuemepua tiameo, taamo yeetoka ohjomiaopua taamo uupio uupiemeraa, Peerochitiaopua, wahjachi Eesusi ajawariaopua, Eesusi ahpo yeeyechi poponiwaopua tiame. ⁶ Neeea Wenawe tiameo, ki ujupiekapa teemea, ¿ki iinuememejuare teemea, taamo ihkokeniame ko'komiao?
 7 ¿Aatana soontaro ahpo mochiwawichio nasiwaio, ki iinuetarepua ahpo ko'kotepuao? ¿Aatana itapiti echakai, ki ko'kotapua taakeriao? ¿Aatana chiiwa neesetoameaio, ki ijitarepua mu'ira ihpaketiameopua? ⁸ I'ka no'o chia, ki nooechi eenameche maaepuapua. I'ka wa'a tiameo, wa'achi chiaame Moiseai Ehkoriami Iyoterichio. ⁹ Wa'a cheekame Moisea, eee cheekao: “Oisio ka'te to'pemitiapua chu'wachio, tekeka okayao, ko'komichoo.” ¿Oisi nayewaka cheeriamenapu wa'a cheekao?
 10 Ka'ii. Taamo nayewaka cheerepua Riosichi tekipaname. Aaata yoomoka echayamea, aaata okitiame ekasuamea tiame, na'pa puuua, ahpo echaria taakeria, ahpo naachutemeru puuua.
 11 Teemea amochi echakameai tiamea, Riosi kaaweruma tuuyewario, ¿ki kaawe e'raka taamo ku'ipuame maaena eemea taamo ko'komiao? ¹² Aaata ki Riosi tekipaname nateteniamenapu, ¿ki epeche iinuememe ohjoare teemea, taamo natetepuameopua, Riosichi tekipanamekapaopua?

Nape wa'a tiai teemea, kihta koparowa inataka nokisiame teemea i'ka Riosi tehkiwachio, ki aaata taamo koparoame tewamichiopua, Riosie Weratiame nayewatuwaopua. ¹³ ¿Ki

nane'rena eemea wa'a tiopachi tekipanameo, wa'api tiopachi iintuame kianiamekopua kooameo? ¿Ki nane'renakoi eemea, puuu tiopachi paamiratuamea, wa'api Riosi tepaweterachi toatiame, koayamekopua?
14 Wa'achi chiiame Riosiai Iyoterichio, aaata Riosichi newipari nayewatuamea, kiapuamekopua ko'kometio. **15** Nape neeea, seenepioi ki itakamepua no'o kiapua teerewiao. Ki itaka chiiamenia aamoo, i'ka iyoterichi no'o chiaao. Neeea wa'a iintonaresaa, mukimania ohso kaawe, ki wa'atia wekamichiopua no'o wa'atia kaawe e'rewaopua, no'o nooe i'yaka koi'sika tekipanakaopua.

16 Neeea, ki no'o weruma eratewawichio ih-siame neeea, Riosi tehki yoorakaopua tuuyesikao. Neeea, utewachi no'o yoramio e'raninia i'ka tehkio, ki yorasaania ki nu'unti yuuwesimiinia. **17** Nape i'ka tehkio, nooe no'o kaawe e'rachie ihsiamenea, no'o natetepuame tiiame neeea. Nape i'ka tehki no'o yoorao, ki nooe e'rachi ihsiamenia, Apoe Riosie Weratiame no'o nuurekamekopa i'kao. **18** Wa'a tiiachipao neeea i'ka tehkio, ¿ihtanakamerajoarepu no'o natetewaa? Puuu no'o natetewaa ihjipua: Tisia no'o pu'seriapua naewatukao, Eesusi no'o nuureria nayewatumichioopua pu'kao, i'ka tisia te'ta Riosi kaaweruma tuuyewarikopapua, nape pu'kao, kiisi kihta natekachi, aaataoi kihta itanesikaopua ku'iwao, ihtaoi no'o ku'iniameoipua, iinuekai neeéa, no'o natetepuawao, Riosichi tekipanamekapao.

19 Ki aaata puhukainia, yoomawichio

puhkuchitia tekipanamenia, epeche muuwaeme oowe erapatenariapa ti'tijoe oowerua tiameo, Eesusichi paparamichioo. ²⁰ I'isaeri ti'tijoeriekachi enasaania, isaeri tijoechitia no'o uuyamenia wa'ao, epeche muuwaeme oowe erapatenariapa taamo Paamira Eesusichioo, yooma napati ti'tijoe ooweru tiame. Moise nuurari nokiwachi enasaoio, Moise nuurari nokiwatere iijisiamenia, epeche ti'tijoeri oowe erapatenariapa no'o Paamira Eesusichioo. Neeea wa'a oiyao, ki Moise nokiwatere ttiamekaitenia. ²¹ Seesenu nokiwachi eenakainia ki Moise nuurewa nokiwachio, pu'ka seesenu nokayachitia no'o uuyamenia, epeche tewinariapa pu'ka ti'tijoerichio, no'o Paamira Eesusichi paparamerio, ti'tijoe ooweruopua tiameo. Nape pu'ka ki Moise nuurarichi mochitoamechitia ihsiaio, Riosie Weratiame yasitoamenia, Riosi nuurariterechitia. ²² Neeea weemera te'teriame Paamirachi eenakaio, pukeri o'iniamechitia nayewiamenia pu'kao, Riosichi simiyameo, epeche tewinariapua pukachio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparamichioo, ti'tijoe ooweruopua tiameo. A'chikoitia no'o uuka ihsiamenia, a'chikoitia iintoka tewinariapa, Paamirawichioopua ti'tioeo. ²³ Yooma pu'ka ihsiamenia, epeche mehtamichiopua Riosi kaaweruma tuuyewario, epeche muuepari teerepuawichiopua Paamirachio, no'oo epeche tisia kaawe e'rewa eramichiopua tiameo.

²⁴ Nane'riame eemeapa, aaata u'masiwa te'ewa newitoniamemeo, piiripi wa'api newitoamepua

ahpo natetepuawichioo. Ujumasa naaju, Riosichi newitoka kaawe teetokaopua, itapiti Riosi kaawe e'rewa aamo kiapuaichiopua aamoo. ²⁵ Yooma aaata newitoa te'yamea, kaawe ahpo neesetoamepua weerewachio, oowera raureri kuhsisawa mosokitewa yowitai, kiisioi tehpe e'rame; nape teemea Riosichi tekipanawao, kiisi wahjiamo kiapuamewichio te'yameka nokayámepua. ²⁶ Neeea no'o teetoao Riosiwichio tehkio tísia no'o kaawe neesetoamepua, ki no'o se'wi teetowichioopua ihta itapitieopua, ki no'o kajuteme tiiiaopua Riosichi tehkiwao. Neeea ki eekachi wepayamechitia ihsiamepua, aaatachi ahpo nasiwamiapa ahpo penitiamechitiao. Neeea no'o Riosie kiapuamekamera, te'ta inatatoka teetoame neeea, i'ka Riosichi tehkiwao. ²⁷ Pu'kawichiokamera neeea, tísia kaawe neesetoamenia no'o weerewao, kiisi no'o so'mipamichiopua ki kaawerumachi wicipuao. Neeea wa'a tiiame teetoamenia, Riosio kateweniachi taawechio, kihta no'o ki kiapua teerepuawichiopua Riosie nuutewa no'o kiapua, weeechi kahtiaio tísia kaawe masitekamekaiopua.

10

Ri'riosichi paparaniame wa'inewa

¹ Riosichi poponiwa pipiniwa tiame ki natakepajeraninia, yooma taamo ehkoriami mochiriamekoo, Riosio toomaritere neesetotiamekopua siimpachio; yooma pirena uumatokame Riosi wahjoneriachi pa'weo, Eejito soontarochi newipamichioo. ² Wa'a tiiachiopua, Riosie toomaritere nokisitiamee wakiwechiami

nokisiaiopua, Pa'we Sehtanamechi wanamika paaterepua, pukae wa'a paatetiamnee paatotiameka tiiame itipirepua Moise ahjamao, Riosi neesetowatere pirenatuka itipikaopua.

³ Yooma puuu ti'tijoea oowerua tiame, wakiwechiami nokisikamea, tewekachi eename kooame ko'kakamepua, Riosie ahpo kiaretia.

⁴ Ehkoriami wakiwechi nokisiameapua tiameo, yoomahka e'pechi pajenakame nerojikamepua tiameo. Puuu e'pea ehpiamio, Apoe Riosie Weratiamekaitepua, pukachi nerojiamē teemea, nape puuua neeroi taamo nerojiaa, ki wahjiamesi ahjari teereniamepua. ⁵ Nape Riosia, muuwaeme ki apochi paparaai nerojikameo pu'ka e'pechi pajenakame neeroio, kiisi kaawe e'reka tetewarepua pu'kao. Pukaepa yooma wahjiparepua, wakiwechiami nokisinoio.

⁶ Yooma puuu ehkoriami ikitiameo, pu'ka ne'netoka seeweka, taamo Riosichi iyoriaka mochitomichio ikitiame puuua, ki pu'ka te'tereria teerepuawichiopua. ⁷ Pukaepa eemea, ka'te ri'riosichi paparamitiapua ehkoriami nokisiriame ookapio nokisiriachitiao. Pu'ka noonowiria naewaka chiiame Ehkoriami Iyoteria, eee cheekao: "Ti'tijoeria weesero netetiame, pahkoterepua ahpo riosichitiao, nawajika yaawekaopua tiameo." ⁸ Ka'te wa'a nokimitia eemea suwepori nokiwao. Wa'a nokisaa eemea yooma wahjipamaoi eemeai, pu'ka ehkoriami piire weerewa paika miiri wahjipakamechitia, piie taawechi wa'apiopua. ⁹ Ka'te aatiatamua, te'ta aamo Paamiraopua, ehkoriami mochiriamea wa'a

nokaka wahjipakamepua, siinoie ki'kiretiao.
10 Ka'te Riosi we'sapapuame chanimitiamua,
 ehkoriami mochiriamea wa'a chaachapaka
 Riosio, wahjipakamepua.

11 Pu'ka taawechiami ikitiame seeweka
 nokisimete teemea, Riosi iyorikao. Pu'kawichio
 iyotetiamē Ehkoriami Iyoterichi chiaiao, pu'ka
 wa'a ikitiame ne'neka pepenipamichiopua
 taamoo, Riosio iyoriniakopua pu'kao. Wa'a
 teetomeri teemea ehpe taawechiami Riosichi
 mochitoamea. **12** Pukaepa aamo ahpo inateka
 mochitopuapua, amochi pewatiame tio e'roio
 ki tatakorichi wichitepuameo, senawato wa'a
 e'rai tatakorichi wichimakoipua muuuai.
13 Yooma ihta tatakorī iintonarewaa, wa'api
 teerekamepua ehkoriami o'iniao. Nape
 piiripikoi puuua, ki iiuemepua ki newitowao.
 Aaata pu'ka tatakorī ahpo pa'panisuopua,
 Riosi waapi kahtiamepua, aamo ku'ipaka
 newitopuawichioopua pu'ka tatakorī aamo
 pa'panisuwao.

14 Wa'a teesoo, kaawe aamo neesetoka
 mochitopuapua amochio, kihta tatakorī aamo
 panisutomichiopua apochio, ri'riosiwachi
 paparamichioo. **15** Nane'riamenia aamoo,
 ahsepari ijinatamekopua, no'o aamo chaaniao,
 aamoe ne'nemichiopua te'ta kaawerumakoopua
 ki kaawerumakooipua. **16** Teemea taamo
 Paamira Aari Koi'wa koayaio, iijipasochi
 ijiwa iijinioiopua, yoomahka pirena Riosichi
 cheriwema ki'yame teemea, Riosie Weratiame
 taamo pejanawaka wi'suriopua ahpo eerarao,
 kurusichi meritiaio. Pu'ka paani koi'wao, Riosie

Weratiame taamo pejana mukuria inatepaka, nokayame teemea. Pu'ka Eesusi Aari Koi'wame paani ko'kosaa, yoomahka piiripi inatari enepame teemea, Eesusi Riosie Weratiame weerewachio. ¹⁷ Muuwaemekai teemea, piiripi wa'api enepame teemea, piiripi paanichi wa'api koayamekapa.

¹⁸ Wa'achi piiripi enepaniame erakoka nokariaipua tiameo, ehkoriami i'isaerai ahpo Riosi manaweria sa'pa koayaipua. ¹⁹ Puuu ki Riosichi pichikiameai wa'achi piiripi enepaniame erakoka koayaipua tiame, pu'ka ahpo ri'riosiwa manakeriaopua. Nape wa'achi nokayaipua kihta nateyame enerepua tatakori puhjepuao, kihtaoi, itapitiwichio yoratiaio. Pukaepa Eesusi Aari Koi'wa piiripichitia enepaniame ko'kakamea, toimete puuua ahpo ri'riosiwa manakiao. ²⁰ Pu'ka ri'riosi netetiamē manakiamea, Satanasi ku'iwarikamera iyoriamepua, ki Riosikamera. Pukaepa neeee pu'ka ahjama, kihta ahjama te'terejeraninia. ²¹ Ka'chi iika iyoriniame ooka teekoo, Satanasi iyorisikao taamo Paamira Eesusi iyorisikaopua tiame. ²² ¿Ihtana erakoame eemea wa'a nokayapao? ¿Nekatetariame eemea naaju taamo Paamira Eesusio? ¿Ki ehkoriami mochiriamechitia i'isaeri nokayamekosa eemea, wa'a nokakaopua nekamuchepatekamepua Riosio? ¿Newitomerikosa erakoame eemea Riosio?

*Ahpo nakika ki o'yaeka, te'terewa mochiwa
Riosie Weratiamechi*

²³ Riosia yooma ihta taamo nokimiao, taamo toanipua toayao, nape ki yooma taamo nokaya kaawe tiiame, aaatachioi taamo piirechioi ki kaawe wichiyanepua, taamoo, kaawe te'tepuao aaata ahjamao taamo piirechichio. ²⁴ Aaataai ka'te aamo kaawe teerewache i'yapuapua, ohso kaawe wichiyanepua aamo wahjachioi.

²⁵ Muuua sa'pa tarayaio kihta ahka eename iinatukeka taripuapua. Aaata aamochitia Riosichi paparame inamusaa, pu'ka sa'pao ri'riosi manaketiamekoopua, ki kaawe tio er-apamaoipua amochio weemera paparame enesaa Riosichio, puuu inamukamea ki koi'wameko e'rapa ri'riosi manaketiameo. ²⁶ Ohso kaawe pu'ka sa'pa tarayaio, ka'te iinatukemitiamua ahka eenameo, ki aaata a'chi e'remichiopua aamoo, aaataai weemera Riosichi paparamea.

²⁷ Aaata ki Paamirachi paparamee paajutetiaapua ko'komichioo, siminariaa siimpuapua. Ihta itapiti kooame weeretiaa, kihta iinatukeka ko'kopuapua pu'ka sa'pao, ahka eenamekoopua. Aaata aamochitia Riosichi paparakame inamukamea, ri'riosi manaketiamekoopua pu'ka sa'pao aamo ko'komiao, ki kaawe aamo ihsio erapamapua, ki koayamekapa puuuua pu'ka sa'pa ri'riosi manaketiameo, aamoopua te'ta Riosichi paparame nane'riame enesaa. ²⁸ Nape aaata ri'riosi manawetiame tuusoopua, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ki aaata aamo ki kaawe erakomichioopua. ²⁹ Muuua nane'riamekai ka'chi tiiamekopua Riosiwichioo ko'kotioio, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ka'chi eratepuawi-chiopua aamo piirechio.

Aaata ahka no'o iinatuketariareoipua: “¿Aatia a'chi chaanetariania no'oo aaataeo ki noochitia e'rameeopua? ³⁰ No'oo ihta kooame ko'komiaio, Riosi cheriwema ki'yaka koayame no'o enesoo, ¿aatia ki kaawe ihsio tutarepua aaataa pu'ka no'o koayao, ki wa'a no'o chaaneme tiaiao?” Wa'atepuia tiao, nape teemea iwapakamea Riosichi simiyameo, taamo inatemetepua ohso kaaweo, ki aaata ki kaawe erakomichiopua tamochio. ³¹ Ohso kaawe yooma taamo nokayao, Riosikamera kaawe eratewa nokisinia kaawepua, apoeopua, taamo tetewamekopua, ihtaoi taamo nokayaopua, koi'wamechi simiyameo, itapiti taamo iijiaoipua. ³² Ka'te nokimitia eemea, aaata tatakorichi wicipuatepua tiiameo, isaeri ti'tijoerioi, ki isaeri ti'tijoerioi, aaataaoipua Riosichi paparameoio, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi mochitoameo. ³³ Neeea wa'a teetoamepua, yooma aaatachioi kaawe teetokaopua. Wa'a teetoame neeeea, ki no'owichioche inisiamekapa inatatokao; wahjachi aaataoichi inataka wa'a inisiame neeeea, pu'kao, newipari ahsepamichiopua tiameo, taamo Noono te'pa kahtiamechiopua.

11

¹ No'o teetoachitia teetopuapua, no'oo no'o Paamira Eesusi teetoriachitia teetoao.

Aachin te'teremia oowerua napawitiachio

² Kaawechupena kaawe noonore eemea, ki no'o natakepaka no'o aamo masiteriaopua,

yooma kaawe teetokaopua, te'ta no'o aamo masiteriachitiaopua. ³ Ehpeo mo'oratuamechi simiyame aamo nayewemane, ehpe taawechiami te'teretopuame. Aaata ahpo uupi mo'oratuamea, kuunarapua. Aaata kuunara mo'oratuamea, Riosie Weratiamepua. Taamo Paamira Riosie Weratiame mo'oratuamea, Apoe taamo Noono Riosipua, tewekachi kahtiamē. ⁴ Aaata tijoe Riosichi nayewamea, aaata ti'tijoeri Riosie tuuyewa masiteka ihsiamēa, mo'kori pujisá ihsimetepua. Ki mo'kori pujisa ihsiamēa, ki iyoriamepua Riosie Weratiameo, ahpo mo'orachitia teeretoameo. ⁵ Aaata oowitiamea, mokoraeka ihsimeripua Riosichi nayewaio, aaataoi Riosichi simiyame nayewiaiopua. Ki mokoraeka ihsisaapua, ki ahpo mo'oechitia yooriame enemapua ahpo kuunao. Ki mokoraeka ihsisaapua ooitiamea, sikika tehpunatiameka tiiamepua kuuparao, ahpo kuunachitia mo'oratuame. ⁶ Ki yoorenariameopua mokoraeka ihsiwao, sakinia nahkipua kuuparao. Nape suuve e'rame enesaapua ahpo kuupara sikiwao, mokoratamapua Riosi nayewiaio. ⁷ Tijoea, pujisa ihsimetepua mo'korio, Riosi mo'oratuwa tetewitekapua i'ka weeechi ti'tijoerio. Oowerua, ti'tijoe mo'oratuwa tetewitame puuua. ⁸ Wa'ate ijjia, pukeri o'icharichio tijoea, ki oowitiamechi enepatetiamekapa puuua, oowitiamekamera tijoechi ma'chipaka netetiamekapapua. ⁹ Ki tijoekamera, oowitiamewichio enepatetiamepua, oowitiamekamera, tijoewichio enepatetiamepua. ¹⁰ Pukaepa oowerua, mokoraeka nokimeripua

Riosi paparaka nayewamia napawitiachiopua. Puuu ooweru mokoraraa, ahpo kuunae neesetoniamē ne'netiamēpua, Riosi ku'iwari te'teriachitia tewekachi Riosichio. ¹¹ Nape Riosichi te'tereniamea, napati ahpo tetewiniamepua kuunaraai uupiraai tiame, nenekutia ahpo nakirewaemekapapua. Wa'a tiiapa puuua, aaataai ki ohjoemepua, ki ahpo nenekuti ku'iwaeo, pe'yachi ooweru ku'iwaaoi ti'tijoeo, ti'tijoeoi ku'iwaaoi ooweruo, napati ahpo ku'iniamēpua. ¹² Pukeri o'inia oowitiameo, tijoechi o'inia enepatetiamekapa, wa'a o'inia ti'tijoea, ahpo ootiamē yeeyechi naawamepua.

¹³ Pu'ka ooweru mo'o mo'porawachi simiyameo, ¿ihtana inatame eemea pu'kao, Riosichi nayewamia napawitiachio?

¹⁴ Wee, i'ka no'o aamo chaaniao kaawe inatamitiamua: ti'tijoea ehpe taawechiamio, sikitiamē ohjoamepua kuupao, ¹⁵ oowerua tepekuma kuupaeka ohjoamepua ehpe taawechiamio; wa'atiame kiatiamekapa oowitiame enepatetiachisi o'inia, pu'ka kuuparaeo ahpo mokoraeka teeremichiopua.

¹⁶ Wa'a tiiachio neeee, te'ta iyoriwa Riosi ahjama nayewamiaopua napawitiachio, ihtaoi Riosie ahpo nane'retetiame napawitiachi mochikame nayewenariaoi, aaata oowitiame mokoraejeraninia itapitie pahchao. Aaata i'ka no'o nokiwjera ki wa'a e'rāmea, nane'remeri aaataai teeme i'wa mochiwachi napawiniachio, wa'ami ahka napawiniachioi, piirechi nokiwa iinueme.

Eesusi Aari Ko'karia inatepari, ki kaawe nokisiwa

¹⁷ I'ka ehpe aamo no'o nayewemiachio, ki peenia tiame aamo nayewamania, aamo Koorintio mochitoameopua tiopachi. Eemea wa'a tiopachi aamo nanapawichio, epeche epecheche ki kaawerumachi teetoamekatepuia. ¹⁸ Pahcha simiyamechio i'ka cheemane, ki napati yooma eeme, aamo wa'achitia inatakamekatapua. Pichikiamenia pu'ka wa'a tiio tuuwameo, nape ki yooma. ¹⁹ Neeea pu'ka ki amochitia Eesusichi te'ta paparameo, poanatapuapua pu'kao amochio, kaawe aamo nokisipuawichiopua waikao pu'ka Eesusi Aari Ko'karia inatepariopua. ²⁰ Eemea pu'ka poanatukameo, amochi itipisoopua Eesusi Aari Ko'karia inateparia, ki Eesusi Aari Ko'kari enimii puuua, ki kaawe nokimekapapua wa'ao. ²¹ Puuu amochi poanatamiaa, pahcha koayamekatapua ke'chu yoomahka mochipanioipua ko'komiao, kihta tooeka neipa e'enameri ko'komiaopua. Wahjachi puuua tiameo, tisia nawajiamekatapua wa'ao. ²² Puuuwa'a nokayamea, ahpo petechi ko'kosa e'enametepua. Puuu ki ko'kosa e'enakamea wa'ao, suuwe erapo nokayamepua wa'ao, pu'ka wa'a nokayopa wa'ao, ma'chi ki Riosichi paparamea, na'areka tetewimapua wa'a tiopachi te'ta Riosichi paparameopua. Puuu neipa e'enakameaipua, te'ta Eesusichi paparameaipua, kiisi kaawe erakomaoi puuua, kihta kitereriopua ko'kometio. ¿Kaawekosa no'o eramio maayame eemea, pu'ka wa'a aamo nokayao? Ka'iii.

Ka'chitia.

*Paamira Eesusi Aari Ko'kari
(Maateo 26:26-29; Marako 14:22-25; Ruuka
22:14-20)*

²³ Neeea eenechi aamo chaanemania, taamo Paamira Eesusi Aari Ko'karichi simiyameo. Taamo Paamira Eesusia, kooame yoranurariaipua Semejenato pahkokoi ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'kopuameopua ariwatopio, pu'ka wa'api tukawarichi, noriwi nehjiretiame Eesusi Uurási tewaniameeo, ²⁴ ko'kosepatioopao Semejenato pahkokoi koi'wameo, Eesusia waikao, piiripi paani uusa chi'wanasaopua, cheriwema kiasapapua Riosio, yooma ahpo ajawaria naachuterepua cheekao: “Ihji paania no'o weerewapua, no'o aamowichio pejanaka kiamía. Ko'komitiapua i'kao. I'ka no'o iintoao, yooraka mochitopuapua, i'ka yooraio no'o inatepaka mochitopuawichioo, ihjia, ehpe wa'api aamo tatakoriarichioo, aamo pejanaka no'o iintomiaopua.” ²⁵ Wa'a cheesaopua tiameo, iijipasoo to'wame uusaapua cheerepua: “Ihji paasochi iijiwaa, no'o eerapua wi'sumeri, no'o weemera kateweri yomatiamo ti'tijoerichio ooweruriwichoopua tiame, pichiwatakaopua. I'ka no'o iintoaoiopua tiameo, yooraka mochitopuapua. Senepi i'ka yooraio eemea, no'o aamowichio iintoria inatepaka mochitopuapua.” ²⁶ Pukaepa pu'ka taawechi o'inia, senepi yooraiopua i'ka Paamira ko'kariaopua paani, iijiriaopua tiame, Paamira iintoria inatepaka nokayame teemea. Ahkasi

Eesusi Riosie Weratiame eenachisi, wa'a teetoka nokisimeri teemea.

Achini e'raka uupuame, i'ka Paamira Aari Ko'kari inatepasiwa

²⁷ Puuu ki paparamea Eesusichio, ki ko'komeripua i'ka Paamira paanio, paasochi iijiwaoiopua, ka'i. Aaata ki Eesusichi paparai iijisaapua, ki iyoriamepua Eesusi iintoriaopua, ahpo weerewaeo. ²⁸ Puuua, ke'chu koayaiopua iijiaiopua pu'kao, ahpo ne'nesa iintometepua ahpo iikachio, kaawe ohjoarepua ki kaawe ohjoarekoi. ²⁹ Taamo Paamira Aari Ko'kari ihsiaio koaka, ki Eesusi taamowichio iintoria inataka ko'kakamea, kokosapuame puuua Riosieo. ³⁰ Pukaepa ki Eesusi ahpowichio iintorio inataka ko'kakamea pu'kao, a'chikoi ikikamepua kokorepakao, aaataa ahkasioi wahjipakamepua. ³¹ Nape teemea kaawe taamo ne'nekameo yooreminao, kihta seewemetepua Riosi kokosario, kihta a'chi tiiamekapapua tamochio. ³² Nape Riosie itapiti iintoriawichio taamo teritiaa, ahpo iyoripua pepenipamichio ihsiamepua, nape taamo ki te'ta kokosarie, kii ki Riosichi pichikiamechitia.

³³ Poponiwa pipiniwa tiame, Eesusi Paamira aari koi'ra inatepari ko'komia napawisaa, pu'ka piiripi paani chi'wanasa naachutetiaio, puuyepuapua pu'ka naachutakame ko'komioio, yoomahka pirena ko'kopuawichiopua. ³⁴ Yooma aaata wa'a napawiniachi e'enameria, ahpo petechi ko'kosa e'enapuapua, ki chorowapuawichiopua wa'a napawitiachio.

Wahjachi itapiti katewepuameo, wa'a enasa katewemania pu'kao.

12

Riosi Riosiwari aachin teeka taamo ki'ya

¹ Ehpeo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiame, Riosi Riosiwari ku'iwarichi simiyame aamo nayewemane, ki wa'atia itipimichiopua aamoo, ki pahtekao, Riosi Riosiwari ku'yao.

² Nane'riame eemea aamoo, ke'chu taamo Noono Riosichi paparoio Eesusieo, Satanasia ki mamachiriamechitia aamo panisutoriopua, ri'riosi netetiamekamera paparatekaopua, pu'ka ri'riosi netetiameo, kiisioi nayewamechiopua. ³ Puuu wa'a iintokamea, ki Riosi Riosiwari yahchamepua, aaata Riosi Riosiwaria yahchamea, ki wa'a iintomiipua Eesusi na'arekao. Ki Riosi Riosiwari yahchamea, ka'chitia pichiwa paparamepua Eesusio ahpo te'ta Paamirawako tuukao.

⁴ Teemea weeka a'chitiame taamo ye'kari iinuekao, piiripi Riosi Riosiwarie wa'api kiatiamepua. ⁵ Teemea tiameo, weeka ka'karuma a'chitiame yoramichio ajawatiamepua, puuu yooma ajawatiamea, apoe Paamirawichio nookemichio ajawatiamepua. ⁶ Teeme taamo ti'tiopachio, weeka tiiame tehki iinuemepua, yooma puuu tehkia, Riosiwichio taamo kaawe teerepuawichiopua. ⁷ Riosia yooma apochi paparameo, yooma nane'retiamepua ahpo Riosiwarichi simiyameopua, pukachi yasitoamekapapua Riosiwarirao iikachi,

Riosiwichioo kaaweruma yoranarewa erateka.
⁸ Piiripi puuu muuwari ye'kari taamo ki'yaahijipua: te'ta peeneka naewaniame Riosichi simiyameo; piirea, tisia peeneka kaaweruma tuuyeniame, yooma pu'kao, te'ta Riosi Riosiwari ihsiamepua, pu'ka wa'a tiiame taamo yoratekao. ⁹ Aaataopua tiameo, Riosichi te'pa kahtiamechi paparatemichio, kiatiamepua; aaata wahjachi Riosichi paparame Riosi Riosiwarie kianiamea, kokoriame yachapatewa ihsimichio kiatiamepua; ¹⁰ aaata epeche wahjachiopua tiameo, Riosi peenia ihsowi nokimichio kiatiamepua; wahjachi pehjiopua tiameo, Riosi chiia aaata chaachapamichio kiatiamepua; wahjachia, itapiti se'wi masitia machika tetewimichio kiatiamepua; wahjachia, seesenu nayewa pepenipamichio kiatiamepua; wahjachiopua tiameo, aaata seesenu nayewa, taamo nayewachi ma'chitamichio, kiatiamepua. ¹¹ Yooma i'ka ye'kario, piiripi wa'api Riosi ihsikamepua, ahpo Riosiwarie ki'yakao, yoomahka pipiripio, ahpo e'raria nokisimichiopua.

*Riosichi paparamea, yoomahka piiripi
weerewachitia te'tereniamet teemea*

¹² Teemea Riosieo weeka itapiti chuhchetiamekaipua taamo weerewachio, piiripi wa'api weerewakaite teemea. Wa'achitia teemea ki ookapikai Riosie Weratiamechi paparamea, yooma teeme Riosie Weratiamechi ihchiamepua, piiripi weerewachitia. ¹³ Wa'a tiiapa teemea, yooma Riosi Riosiwari yachatoameapua

tamochio, Riosie Weratiamechio, piiripi weerewaa wa'api enepakamechitia, pe'yachi isaeri ti'tijoekai, aaataai Riosichi paparameopua, seesenu ti'tijoekai, pe'yachi puhku ti'tijoekai ki puhku ti'tijoekai, aaata tekipanameai, ki tekipanameai.

14 Taamo weerewaa, ki ookapi itapitie netetiametepua, ki piiripi. **15** Pukaepa taamo taaraai cheesa: "Ki seekarakapa neeee ki

weerewachi ihchiamepua", nape wa'a chiiapua, ¿ki ihchiamenakosapua weerewachio?

16 Nahkaai cheesaapua: "Ki puusikapa neeee, ki weerewachi ihchiamenia", nape wa'a chiiapua, ¿ki ihchiamekosapua weerewachio?

17 Weerewaa puusiemeche enesaapua ki nahkaeme, ¿achini iika inamutamarepua puuua? Weerewaoi, nahkache iinueme enesaa ki yahkaeme, ¿ihtanae saaetamariame teeme?

18 Pukaepa Riosia taamo weerewao, muuwaeme itapitieme neterepua, nane'riapa Riosia, yooma pu'ka taamo nakiriameekopua. **19** Piiripi wa'api itapitie netetiametepua, nane'riapa Riosia, yooma pu'ka taamo nakiriameekopua. **20** Teemea ki ookapi itapitie netetiametepua, piiripi wa'api weerewakaitepua.

21 Wa'a tiiapa taamo puusia, kihta chaanemetepua seekao: "Neeeche piineriai soparametepua", chaachapaniameo. Taamo mo'oai ki cheemetepua taamo taaraoi: "Neeeche piineriai soparametepua chaniwameo."

22 Ohsotia ki te'ta ahjaepuameka tiiiao, epeche tisia ahjaeniametepua. **23** Teemea

taamo weerewachi yooremina norowi tiiamea, ki te'ta natewameka tiiapua, epeche tisia nateyai tiiamepu. Teemea kihtawichio teteipuachi teetopuameo, mo'poraka ohjoamepu wisasorieo,²⁴ ki wahjachia taamo weerewachi i'toachitiaopua, yooma teteiwachio. Taamo tetewiniachi i'toaa, naatipua: taamo nanari, taamo taaraa, taamo seekaopua tiame. Riosia taamo weerewachi iintoriaa, itapiti ki nateyame tiiamekoio, te'ta tisia nateyame iintoriakaitepu taamo weerewachio, tisia tehkimekopua pu'kao, taamo weerewachio.²⁵ Wa'a tiiamekapa teemea taamo weerewachio, yooma taamo itapitiwa taamo weerewachio yooma pirena ahpo tisia ku'isika teetoamekaitepu teemea, taamo weerewachio.²⁶ Wa'a tiiachipa ihtaoi taamo weerewachi kokosa ikisoo, yooma taamo weerewachi itapitiraa, kokosa ikiwame saayamepu. Ahkaoi taamo weerewachi kokosa ikiria sautetiaa, yooma taamo weerewa itapitira ta'iria itipiamepu.

²⁷ Wée, yooma teeme Riosie Weratiamechi te'teriamea, Riosie Weratiame weerewarachi ki teteiwamechi itapitira teemea, yooma pipiripi ahka.²⁸ Riosia Riosie Weratiame weerewara ki teteiwame itapitirao, yooma ihta ye'kari ki'yakamepu, yoomahka pipiripi ooweru tiame. Puuu yoomahka pipiripio, yomatiamē wehjoarichi tiopachi ku'imichio kiatiamepua, i'ka eee tiiame nokisipuame: paikapio Eesusie ajawatiame enemichio kiatiamepua, wahjachi puuu ki teteiwame weerewachi itapitirao,

Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyemichio kiatiamepua ye'kari, wahjachi tiameopua, masiteri ye'kaniame kiatiamepua; aaata puuua tiameo, itapiti peenia ihsiva ki maaepori yoramichio kiatiamepua; wahjachi aaata puuua tiameo, kokoriame sautemichio kiatiamepua; wahjachi puuua tiameo, aaata peeneka ku'imichio kiatiamepua; wahjachi puuua tiameo, peeneka nuuremichio kiatiamepua; wahjachi tiameopua, seesenu naera penipamichio, kiatiamepua. ²⁹ ¿Naakonakosa yoomahka Eesusi ajawatiame enemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka, Riosi tuuyewari enemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka Riosichi simiyame masitemichio, kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka Riosi ki maaepori peenia ihsimichio, kiatiamepua? ³⁰ ¿Naakonakosa yoomahka, kokoriame sautemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa seesenu naera penipamichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka aaata pejana seesenu naera ma'chitamichio, kiatiamepua? Ka'ipua, kiisi wa'a teeremeripua. ³¹ Eemea ohso kaawe enemiipua, aachin teeka aamo nokisipuame i'yame enesaa, itapiti Riosi ye'kari aamo ki'yariaopua.

Ehpeo aamo ne'netemania aachin teeka epeche ta'iria amochi mochitopuameopua.

13

Nakiwarichi simiyame nayewaniame

¹ Neeea weeka seesenu naera nayewaka machiaio, ahkasi Riosi ku'iwari naera nayewamekaipua, kihta tisia nakirewaka nayewiame enesaania, kihta nateyame enemiinia no'o chiaao, oowera te'ochaniameka teeremiipua, oote ka'rame choniwamechitia.

² Yooma peeniamekainia Riosichi simiyame nayewakao, yooma ye'kainia tisia tehki tiiame pahtekao, ki nu'uti paparainia Riosichio, ahkasi kaawioi noonoteme tiaiao, wa'a tiiame enesaania, aaata kihta nakiyame enesaoinia, kihta nateyame enemiinia, Riosichi te'ta paparainia. ³ No'o iinuekaoi yooma aaata tesawa tiiame ihko nehjakainia, no'o weerewaoi Riosiwichio kosoka manarikainia, kihtawichio nateyame enemii no'o iintoriaa, kiisi iinuemee enesaania aaata nakirewaopua noochio.

⁴ Pichiwa nakiwari tiiamea, eee tiiamepua: ki yaapi e'riamepua aaatao; kaawe e'rewaka ihsiame aaataoi; ka'chi e'rame aaata epeche tiiamekoipua ki ahpochitia; ki ikotuwa e'ramepua aaata epeche itapiti iimuekoio; ki ahpo oijer-aka yasitoamepua; ki ahpo weruma tiiameko e'rameoipua; ⁵ ki iinya chaaniame aaatao; ki iinya ihsiame aaataoi; apoeche peeneka yasitonariamepua; ki nekatuame aaatachioi; ki nekumeka itipiame; ⁶ ki peenia e'riame aaata wenejitiameeopua, nape wenejiwa wihtuki machenasoopua, peenia erapame. ⁷ Aaata pichiwa nakiwari iinuemee Riosiwichioo, eee tiiamepua: kiisi we'sapamepua ahpo Riosichi paparao; Riosi iintomo tuuria ahpowichioo, iintokache itipimeriko e'ramepua; ihtaoi aiwaka ya-

sitoaio, wa'api teeka yasitoamepua ahpo Riosichi oowe e'ria.

⁸ Nakiwaria wa'api teeremerit puuua, kiisi wahjiamesi. Piie taawechi wahka ihtoriachio, Riosichi simiyame nayewatuwaa kajumeriitepua wa'asi. Riosichi simiyame seesenu naewarichi nayewatuniameai, kajumeriitepua. Kiisi nakipuamepua wa'asio, yooma Riosi iintomo tuuriao, yomatiame tetewamekapa pu'kao, Riosi iintomo tuuriao. ⁹ Ehpiami yooma Riosi iintomo e'rariao, teesa ta'wesame nane'reka mochitoame teemea, pukaepa teemea ki te'ta ahsieme machiyaiopua taamo kajuyachisi pahtekao, aamo masitesiame teemea aamo tuuyewao. ¹⁰ Nape pu'ka teesa ta'wesame nane'reka taamo mochitoao, u'matosoopa wahka ihtoriachi kajuyachio, yooma te'ta ahsieme nane'repuaitepua, ma'chiáme.

¹¹ Neeea nu'utikaio, nu'utichitia nayewakamenia, nu'utichitia inatakamenia, nu'utichitia e'rakamenia tiameo. Nape weripasaapa neeee, pu'ka no'o nu'utichitia teereriao, yooma u'matokamenia noochio. ¹² Ehpe taawechiamiopehgio Riosichi simiyameo, teesa ta'wesame tetewame teemea pu'kaopua pehgio, itapiti nanarichari ki ma'chiame ta'wesame taamo tetewitamechitia. Nape yooma kawiyame nane'repori asisoopua, yooma ma'chiame tetewipuaitepua, waapi taamo nanarichi ne'niamechitia. Ehpe taawechiamio, paikapi wa'api nane'reka mochitoniamepua pehgio, nape waika taawechio, yooma ahsepari nane'repuaitepua, yooma Riosi taamo

nane'rejeriaopua. ¹³ I'wa wehjoarichi taamo mochikoiopua pehgio, paika itapiti yooraka mochitomeri teemea, puuu paikaa ihjipua: taamo Eesische paparapuamepua; piirea, Riosiche taamowichio iintomo tuuria, oowe e'reka mochitopuamepua; piirea tiameo, taamo te'ta nakiwari iinuewapua ahpoo, Riosichi tiame. Nape te'ta nateyamera i'ka paikachi simiyameaa, taamo te'ta ahpo nakiwarikamerapua, taamo Noono tewekachi kahtiamēe nakiniameopua tiame.

14

Seesenu naewari nayewaniame

¹ Wa'a teeresoo, Riosichi ahpo kaawe te'terewa tetewitenariaa, kaawe aamo neesetoka ihsiwamepua kaawe nakika nayewaniame aaataao. I'yaka mochitopuapua amochio, aachin teeka nokisipuameopua, pu'ka Riosie aamo kiaretia ye'kario; nape te'ta Riosichi simiyamekamera tetewiteka, ahpo kaawe e'reka kipoteka Riosichi simiyameo nayewaniamepu napawitiame mochikachio, pu'ka napawitiachi mochikameo, wa'api naerachi nayeweke. ² Nape aaata wa'a eenakame enesoo, ki wa'api naerachi nayewasisoo, aaataai wa'a napawikamea kihta pahtemapua pu'kao seenukopa ahpo nayewao. Apoeche nane'remapua ahpo inatarichio, ahpo chiiapua, nape napawikamea ka'i. ³ Nape aaata wa'a napawitiachi naerachi nayewamea, ma'chiame nayewiamepua napawikameo, te'ta Riosi chaanenariaopua pu'kao, ihtaoiwichiopua kaawe erapatepuawichiooi,

oisa erapatepuameoipua Riosichi te'ta te'teretoaoipua. ⁴ Aaata ahpo seenu naerachi nayewiameapua wahka napawitiachio, apoeche ahpo te'ta teerepamepua Riosichio, nape puuua napawikame naerachi nayewesaapua, itapiti Riosichi simiyame kaawerumaopua, yooma ahpo keepuria tiame Riosichi te'ta te'teriame enepatiamepua, ki ahpoche piineri.

⁵ Yooma eeme Koorintio tiopachi mochikamea, kaawe enimii seesenu mochiwachiami naera pepenipakame enesaa, pu'ka seesenu nayewameo, seesenu naewachi kipotepuawichio itapiti Riosi ka'karuma tuuyewario. Nape epeche kaawe e'riamenia aamo wa'api mochikachikamera aamo te'ta naerachi te'ta ye'kaka nayewaniameopua, aamo ahpo kipotekaopua, itapiti te'ta Riosie ka'karuma tuuyewari aamo tetewiteriaopua aamo pahterichiopua, wa'atiao yoomahka aamo napawiriachio, te'ta ma'chiame pahtemichiopua. Nape aaata seenu nayewame asisoopua wa'a aamo napawiriachio, aaata wa'a aamo napawiriachi nayewaniame machiyame uusaa, pukachi nayewama puuua ahpo seenu naerao. Wa'atiao yoomahka pahtemeripua wa'a napawitiachio, pu'ka seenu eenakame u'paria chaanenariaopua. ⁶ Wa'a tiiachipa tiameo, No'ooi piirechi mochiwachi seenu naewaniame amochi eenaka nayewesoo, kiisi no'o pahtemiipua. Nape no'o aamo wa'api naerachi nayewesoopua aamo napawiriachio, ihtaoi te'ta nane'repori masitemichio Riosie no'o kiaretia amochi upamichioopua, tisia ma'chiame

no'o pahtemeri eemea.

⁷ Te'ta kawiyame nayewaniame simiyame nayewakao, i'ka aamo chaaniamenia. Ihta itapiti cheeteniameai, machika inamupuawichio netetiamepua tiameo, ahpo iiyena ihkepariopua. Itapiti cheeteniame pakapuchera a'rapaoiopua, ki machipuame ihkepame netetiamē enesaopua ahpo iiyenao, ki aaata pahteme teeremiipua cheeteniao. ⁸ So'sontaroai nasiwapanachio, ki ma'chiame turupuchatioopua nasiwapaname o'inepuawichioo, ki nane'remiipua nasiwari o'inepuachio. ⁹ Wa'achitia teemeai aaatao, ki machipori tiame taamo ihkepasoopua aaataoi ahpo naerachio, {taamo pahtemanapu aaataa? } Oowera nayewatiame enemiipua eekachi! ¹⁰ I'ka wehjoarichio, ki ookapi naera yeenieniamepua, yooma puuu pahtewari tiaemepua. ¹¹ Nape ki pahtiamē enesaania no'o aaatae nayeweniamēo, seenu enemiinia pu'ka aaata nayewao, puuu aaataai seenu enemiipua no'o nayewaoi. ¹² Eeme tisia ku'inariamea aamo Riosichi te'teretoachio, aamo Riosie kiaretia ye'karie ku'ipuapua, aaata ku'iwa nakiyameo. Nape te'ta Riosi ye'kari aamo kiaretiae teetopuapua, epeche Riosichi paparamē enepamichiopua.

¹³ Aaata aamo napawiniachi seenu mochiwachi eename enesoo, ki aamo napawiriachi naera naewame enesoopua pu'kao, wa'a ohjoepaka enesoopua, wa'api napawiniachi nayewaniame penipanurepuapua pu'kao, Riosichi ahpo ku'iwa itakao. Teesaoi penipasaopua aamo napawiniachi naerao,

teesaoi ma'chiame iiyenanariaopua ahpo chaninaria aamo naerachio, kaawe enemapua. **14** Aaata wa'a aamo napawiriachio, ahpo naerachi paparaka nayewesoopua Riosio, apoe wa'api ahpo pahtewachichewichio nayewame enemiipua Riosichio, ki wa'a napawikame pahtewachiwichio. **15** Wa'a tiiachio, ¿ihtana noonowita teemea? Aaata taamo napawitiachi Riosichi nayewesaapua, ahpo naerachi e'raka nayewametepua Riosichio, nepe wa'api napawikame naerachi paparaka Riosichio, yoomahka wa'a napawikameo, ma'chiame pahtemichiopua. Taamo nanapawiachi wikitaniamea tiameo, taamo iikachi o'inia pajename e'rarie, wikitamete teemea, yooma pirena Riosichi wikataio, nepe wa'api napawikame naerachi, yoomahka ma'chiame pahtepuawichiopua. **16** Wa'a aamo nanapawiachio, aaata ahpo naerachiche pahtia Riosichi nayewasoo, ¿aachin teeka pu'ka ahjama Riosichi paparatapu napawikamea, ki ahpo naerachi nayewetiame enesoopua, Riosichio? Puuu napawikamea kiisi pahtemipiua pu'ka aaata chhiao, ihtaoi pu'kao, Riosichi cheeriao. **17** Puuu aaata Riosichi paparariaa, tisia kaaweruma enetarepua eneyao, nepe aaata ahjama Riosichi paparamea, kihta kaawe teeremiipua Riosichi kaawe te'tereniameopua. **18** Cheriwema ki'yaninia Riosio, epeche seesenu mochiwachiami naerao, epeche ye'kamekapa nayewakaopua ki aamochitia. **19** Nape wa'atiai neeee ti'tiopachiamio, ohso kaawe marikioi wa'api napawitiachi pahteniamie

nayewanariamenia, ma'chiame pahtemichiopua napawikameo, ki oosa mariki miiri ahka no'o seesenu naerachi nayewaniameopua, kihta pahteme tiamekoopua.

²⁰ Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamea, aamo nanapawiachiopua, aamo ahjaewa i'ka seesenu mochiwachiami nayewaniameo, pa'pamura inatachitia kaawe inatapuapua, ki kukuchi nu'nunti inatari inatachitia. Nape aamo Riosichi te'terewachiope, kukuchi nu'nuntichitia teeremet eemea, ki itapiti tatakorichi inatame tiamechitia pehji. ²¹ Puuu seesenu mochiwachi nayewaniame ahjaeniamechi simiyameo, taamo Paamira Riosia ehkorihamio, i'ka cheeka cheekame eneriaipua i'ka Iyoterichio: "Neeea i'ka ti'tijoerio, seesenu ti'tijoeri naeracie nayewemania, aaata piirechi ku'iwae, nape aaatae ahpo naerachi nayewetiaio, kiisi no'o e'wemeripua." ²² Wa'a teesoo seesenu naera pepeneniamea kaawe tiamepua, ahkaoi seesenu nayewaniachi eenakaiopua, ki Riosichi paparaniachiopua pehgio, wa'api mochiwachi naerachi masitepuawichiopua, itapiti Riosichi simiyameo. Neipao wa'api nanapawiniachi mochiwachi ohjoemea, te'ta Eesusichi paparame enepasapaopua, aapoe wa'api ahpo naerachi nokisimeripua masitekao, Riosie apochi enatesiaopua masitepuao. ²³ Nape wa'a aamo Koorintio tiopachio, ki ookapi Riosichi paparame seesenu nayewame aamo tiopachi enasoo, pu'kao ahpo seesenu naerachi Riosichi simiyame naewasisoo, aaata wa'a aamo tiopachi eenakame Riosichi simiyame penipanariamea,

pu'kao ahpo seesenu naerachi naewachaniame inamukapaopua, rooroikame maaepamapua pu'kao. ²⁴ Nape wa'a napawitiachio ahpo naerachi yoomahka pu'serenioipua Riosichi paparaniameo, aaata wa'a eenakamea ahpo naerachi naewaniame inamukamea, ki Riosichi paparamekaipua pehjio, tisia kaawe ihsiamie nayewaniame inamukapaopua Riosio, Riosichi paparamo erapamaoipua tiameo, ahpoo ki kaawe ihsio, yooma toinarepakaopua. ²⁵ Wa'a erapasaapua ahpo iikachio, chopokorieka weripaka ahpo ma'chitamapua Riosichio, yooma ihta ahpo noriwi iiatoriaopua. Waikaopua, wa'a tiopachio, Eesusichi paparamichio paaetiai tiiamekapaopua Riosieo, chanimapua: "Pichiwa Riosia i'wa tiopachi ihsiamepua, aamo tiopachi napawiniachiopua."

Aachin te'terepuame ti'tiopachio

²⁶ Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame aamo ti'tiopachiamio, eee te'terejeramenia. Ahkaoi aamo tiopachiami napawiniachi enapameo, kaawe e'raka teepotaka asitejeraninia pu'kao. Wa'a napawitioopua, Riosichi simiyame nayewajeraninia wa'ao, i'ka eee tiiamechitia: wikataka pepeniamea, Riosiwichio chaniwame wikatamapua, yoomahka pirena, o'okaoi Riosiwichio wikataka; aaatao wa'a napawitiachio, itapiti Riosi ahpo pahtewari tetewiteria, masitemapua; aaata seenu mochiwachiami nayewaniame nayewanaresaa, aaata wa'api naeraeme uusaa, pukae nayewamapua. Wa'atiao yoomahka

pirena pahtemapua pu'ka wa'a asikame cheeriao, ma'chiame nayewatiopua ahpo naerachi. ²⁷ Nape seesenu naewamea wa'a napawitiachio e'enaso, ookaoi paikaoiche wa'asi muika nayewajeraninia pu'kao, nape aaata wa'api napawitiachi naera nayewame uusa, wa'a tiao yooma wa'a napawikame ma'chiame pahtepuawichioo. ²⁸ Nape ki iinuemea ahpo nayewa ma'chitamerio, wa'atia itipimeripua kihta naewaka wa'a napawitiachio. Ohso kaawe teesaoi pahtiamē enesaopua wa'a napawiniachi nayewaniameo, apochiche inataka keepumapua Riosichi simiyame. ²⁹ Wa'a mochiwachitia naeraemea, ookapioi ti'tijoeri Riosichi simiyame nayewamia werisika nayewakooi, kaawe enemapua. Wahjachi wa'a napawitiachi keepuamea, oowera ahpo inatarichiche kaawetame enemapua, pu'ka muikame chaachapariaopua, kaawe tiiame enesoopua apochio. ³⁰ Aaata keepuameai, itapiti Riosie ahpo ku'itiame ahpo inateparia nayewanaresoo pu'kao, reesisepuapua, nape nayewaka ihsiamea teewemapua pahchuo. ³¹ Wa'atiao aaataai iinuemapua itapiti ahpo chanimiao, wa'a napawitiachio. Wa'atiao yoomahka ahpo pirena nokisimapua Riosichi simiyame pepenipachiopua, yoomahka ahpo weemuteka. ³² Yooma aaata wa'a aamo napawitiachio nayewanariamea, ku'witapi wa'api nayewametepua, ahsepamichiopua piirechiwichioo nayewamichioo, itapiti ahpo cheenariao. ³³ Wa'a aamo te'teretosoo kaawe te'teretoma eemea aamo napawitiachio, ki

wekapuwa te'teretoka aamo napawiwachio.

Ehpe taawechiami taamo te'terewaa taamo Riosichi te'teretoame nanapawiachio,³⁴ ki reesiseniame oowerua napawitiachi naewamichioo. Oowerua ahpo kuunache neesetotere mochitomeri puuua, ehkoriами Riosi nuurario, wa'a chiamekopa.³⁵ Oowitiamea itapiti epeche nane'renaresa wa'a napawitiachi masitetiameo, petechi enasa iinatukemapua ahpo kuunao. Wa'a nokisijeraninia, taamo Riosichi te'terekka mochitoniamopua napawiniachio, ki kaawe tiamekopa, napawitiachi ooweru weriska nayewaniameo.

³⁶ Eemea kaawe neesetoka mochitomitiapua, i'ka Riosi ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyameopua no'oe aamo masiteriao. Ihji Riosi kaaweruma tuuyewario, ki aaata aamoe mehtanakamekopua, ki aamoche u'yepatiamekopua amochi uumichioo.³⁷ Aaata piire wa'a aamo napawitiachio, yooma Riosichi simiyame ahpo penipakame maayamea, ahpo te'ta Riosi ahjama yasito e'rameoiopua, ma'chiame nane'remete puuua, i'ka no'o aamowichio iyoteka chiaio, Apoe Paamira te'ta eenamekopua pu'kao.³⁸ Puuu ki uuka tetewissa i'ka Eesusichi eename no'o masitiao, ka'te reesisemitia pu'kao, wa'a aamo nanapawiachio, masitemichioo.

³⁹ Ehpeo neeea, i'ka te'ta aamo chaaneka kajunarenia. Wa'a aamo napawiniachio, aamo wa'api naerachiche nayeweka masitepuapua, ihtaoi itapiti Riosie aamo penipatetiao. Ka'te wa'inemitia aaata

ahpo naerachi nayewamichioopua, wa'a aamo napawiriachio, ⁴⁰ no'oeche aamo tuuyeriatiachiche te'teretopuapua, ki wekapuri teeretomichiopua wa'a aamo nanapawiachio.

15

Riosie Weratiame eenechi ahjaria

¹ Ehpeo neeea, Riosichi simiyame eenechi aamo inatepatenarene, Riosi ka'karuma tuuyewari no'o aamo nayeweria, pu'kao aamo uu ka mochitoameopua wa'asi. ² Pu'ka Riosi tuuyewarichi ki se'wika mochitokamea, pukae newipakame eemea aamo tatakoririao, nape ki oosa aampa Riosichi paparamia toisaapua ahpo Riosichi paparao, kihtachi itipima puuua waikao, ahpo Riosichi paparario.

³ Pu'ka tisia nateyamera tuuyewari aamo masitekamenia, pu'kao Eesusie wa'api no'o masiteretia. Neeea Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio pejana mukukamekopua, aamo masitekamenia, te'ta Ehkoriami Iyoterichi chanitiamechitia. ⁴ Ehkoriami Iyotericia cheeriaipua tiameo, Eesusi Riosie Weratiameo, mukukai katewetiaiopua, paika taawechi ahjamerikopua eenechio. ⁵ Puuu Eesusi eenechi oijenasaapua neipao, Peero machejenerepua pahchao, Seeja teewataniameopua tiameo. Pu'ka meeriamio waikao, ahpo ajawaria machejenerepua tiameo, ahpo oosa mariki piiripi ajawaria. ⁶ Epeche meeriamio, u'matoame mariki siento mochikame machejenerepua tiame, ahpo Riosichio poponiwa pipiniwaopua tiame. Puuu Riosichi

poponiwaa pipiniwaa tiame, u'matoame naasipasi mochitoamepua pehjio, wahjachia wahjipakamepua puuuapa. ⁷ Pu'ka meeriam neipao, Saantiao machejenerepua waikao, epeche neipao, eenechi pu'ka ajawaria machejenerepua waikao, yooma pu'ka oosa mariki aampa piiripi ahpo ajawaria.

⁸ Wa'asi weeka taawechi neipamiopua, no'okamera machejenakapua waikao, wa'asi kuwachi ahpo weeraria enemichiopua, aaata kuita ahpo naawamiachi, u'matotekamechitia.

⁹ Neeea Eesusie no'o weratiameo, ki te'ta no'o weruma tiiamerako e'ramenia, kiisikoi, Eesusie weratiame no'o tewapuame maayamenia, pukeri o'iniaopua neeeea, na'ara yoramia naanarika oikamekapa Eesusichi paparameo, ahkaoi ti'tiopachiamio. ¹⁰ Nape wa'a teerekameai neeeapa pu'kao, Riosieo cheriwetiameniapa pu'kao. Riosie no'o cheriweriaa, ki wa'atia kihtachi itipikamepua, Riosi no'o tesiweria ku'iriae, no'oo epeche tehki yoorakamekopua, ki wahja Eesusi ajawatiame pahcha yoorariachitia. ¹¹ Riosie Weratiamechi aamo nayewetiamaea, aaata enekoipua aamo nayewekameo, ka'chitepua, Eesusi ajawatiame enerioio, no'oeoi. Yooma teeme Eesusie ajawatiamea, pu'ka Eesusi chaachapame teemea, nayewatukao.

Wahjipakameopua eenechi kiapuamepua ah-jari

¹² Taamoo pu'ka Eesusio ma'chiame oijenako chaachapoio, nape eemea aaatao, ki taamo

pichikiamepua.   ¿Achini iikai ki taamo pichikiamepua, teemea Eesusio ahjakame tetewikamekoipua?   ¿Achini iikai wa'a tiioio, ki'tio tuuna eemea, eenechi ahjaniameo?
 13 Kiteresoopua eenechi ahjaniameo, waikao Eesusiai, ki oijenakame enemiipua.   14 Eesusio ki oijenakame enesoopua, kihtawichio enemii taamo nokariaa, Eesusi oijenaria nayewatutiamea. Wa'a teeresoo, aamo Eesusichi paparariaio, kihtachi itipimiipua.   15 Waikao wahjipakameo, kiteresoopua oijenaniameo, teemeai waikao wihtuki chaachapariame enemiipua, Riosi ahpo Taana Eesusio, Apoe oijenaterio tuutiameo.   Wa'a teeresoopua, Riosio ki oijenaterioopua ahpo Taanao, pichiwa ki'tiame enemii oijenaniamea.
 16 Eenechi chaaninia, eenechi ahjaniameo kiteresoo, waikao Eesusiai, kiisi oijenakamepua wa'a teesoo.   17 Riosie Weratiameo ki oijenakame enesoo, taamo ahjachi paparariaai, kihtawichio kaawe ikitiame enemeripiua; taamo tatakoririaai tiame, kihta cheriwetiametipikame enemiipua; teemeai tamochio, ki iinuemii teemea, weemera ahjario.   18 Ki teemeche ki weemera ahjari iinueka itipimiipua, waikao wahjipakameai Riosi Taanarachi paparakao, wa'achitia itipimiipua tamochitia, kihta weemera ahjari iinueka.   19 Taamo Riosie Weratiamechi paparariaa, i'wa wehjoarichiche nateyame enesoo, ki nu'uti wihtuki aiwameri teemea tesiba iikao.

20 Nape Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta pichiwa oijenakamepua, ke'chu aaata oijenaoi,

ki wahjiamechi ahjarichio. Eesusi oijenasadoo tewekachi apecchunatiamea ahpo Noonoe, pukeri pahcha simiyame i'ipari, apecchunatiameka tiamepua weemera ki wahjiame ahjarichiopua.

²¹ Wahjipaniamea, piiripi tijoe wa'api ki iyoriripa, o'nesikamepua. Wa'achitia eenechi ahjaniameai weemera ahjarichi ki wahjiniameo, piiripi tijoe wa'apichi o'nesikamepua tiame. ²² Yooma Aaranichitia tatakorikamea, wahjipameripua, ki iyorika mochitoriapapua Riosichio. Nape yooma Eesusichi paparakamea, eenechi ahjatepuamepua Riosie, weemera ahjarichio.

²³ Nape pu'kachepa puuu weemera ahjarichi ahjatepuamea, eee teerekapua: pahchao, Riosie Weratiame ahjatetiamepua ahpo tewekachi Noonoeopua tewekachi kahtiamee apecchunatiapa, puuua itapiti pukeri i'ipari apecchunakameka iintokamepua; neipao teeme yooma Eesusi ijinuwaraa, weemera ahjarichi oijenatepuamepua tiameo, Eesusi te'ta enasoopua, i'ka wehjoari kajuyachiopua wa'asi. ²⁴ Waika kajuyachi taawechio, Eesusi Riosie Weratiamea, wa'a yomatiamer newitosaapa ahpo seepurawaopua wa'asio, yooma itapiti ahpo newitoriaopua, ahpo Noonochi upamapua, Apoe Te'ta taamo Noonochi, tewekachi kahtiamechi. ²⁵ Nape ke'chu ahpo Noonochi upatioiopua ahpo newitoria, Eesusia yawichitumeripua pehjio, ahkasi ahpo Noonoo ahpo taaratere toapachisiopua, yooma ahpo seepurawaopua. Wa'a teeremer Riosie Weratiamea, wa'a chiiopa Ehkoriami Iyoterichio. ²⁶ Wa'a ikitioopa wa'asio, mukiwarioopua ahpo seepurawao, kiterepatekame en-

emapua wa'asio, taamoo ki wahjipame enemi-chiopua wa'asio, ki seena aampasi ki wahji-amesi. ²⁷ Eesusio, ihji Ehkoriami Iyoterichi yomatiame ahpo taaratere toapapuame chantiamea, ki Apoe Noonorakamera taaratere toapuameko tuutiamepua. Apoe Noonorakamera iintomerikopua ahpo Taana taaratere toapakao, yomatiame ahpo Taana seepurawao. ²⁸ Waikao Riosi Taanaraa wa'apio ahpo Noonoo, neipa yooma ihtaoi ahpo taaratere eenepatesoopua newitotekao, yooma ahpo newitoriaopua ahpo Noono kiameripua, ahpo Noono Apoe Riosiopua, yomatiame aampa teereka yasitomichiopua.

²⁹ Ki'tiame enesoo eenechi ahjaniameo, ¿achinikai aaata tijoea, aatia ahpo paatoamepua aaata mukukamewichio pu'ka mukukameo newipatepuawichioo? ³⁰ Kiteresoopua oijenaniameo, ¿achinikai wa'a nokayamepua erakokao? Ki teeresoo eenechi ahjatepuameo, ¿wa'ana nokimii puuua?

³⁰ Kitereso oijenaniameo, ¿no'o maaporichina teeretotamarenia senepi taawechio, yooma taamo Eesusi ajawariaa? ³¹ Kiisi wa'a e'ramenia noochio, senepi taawechi mukime teetoamekaipua, Riosie Weratiame nayewatoapaopua, Riosie Weratiameopua eenechi ahjario tuuyapao. Neeea oijenaniameo, pichiwa te'ta wa'a teeremio e'rame neeea. Neeea noochio kaawe e'ramepua aamoo tiameo wa'achi erakoamekopa. Aamoo noochitia erakoamekoopua, Riosie Weratiamea amochi inisiamepua aamo kaaweruma teetotesikao. ³² Kitereso oijenario no'o puuu oorichi

no'o nasiwaria Eejesioo, ñihtana yowika machenatania, pu'ka wa'a no'o iintoriao? Kihta kiteresoo eenechi weemera ahjario, ñohso kaawe a'chikoi nokitariarepua naaju, kihta inatakache koakao, oowera itapiti tisia taamo pu'serewaoiopua nokaka, ahkasi wa'a nokakaopua wahjipakao?

³³ ¡Ka'í! Ka'te aamo wisikuete eemea. Ka'te wa'a erako eemea, ki'tio erakokaopua eenechi ahjaniameme, pukae wa'a erakotetiamenaa, yooma eemea wa'achi erakotepuamepua pukaeo. ³⁴ Aamo wa'a tiiame Koorintio tiopachi masitiame, aamoo chaaniameenia: “Teewemitia eemeapa wa'a tiiame tatakorikao, wa'a tiiame masiteniamemeopua. Wa'a aamo chaaniame neeee, aamoo suuwe erapamichiopua. Aaata eeme wa'a tiiame masitiamea, teesaoi kihta machiyamepua Riosichi simiyame.”

Achini teeka ahjameri eenechi wahjipakameo

³⁵ Aaata eemea chaachapaniarepua: “¿Achini iika ahjatariapua eenechio, wahjipakamea? ¿Aachin tiame enetapu weerewaraa?” ³⁶ Puuu wa'atiame inataniamea, ki inatame inatarirapua. Itapiti iimoria yaupamiaa, mukuyamekatepua pahchao, esorapaka aaperao. ³⁷ Pukeri echiwaa, pahchiracheopua. Yaupasaopua, sewina tiame yaupamepua, ihta pahchirakai, tiirikooi, suunuooi. ³⁸ Wa'a ikiyame puuua, Riosi ihsiamekopua weerewa ki'yakao, aachin tiame enemerikopua oowarao, yooma ihta echitiameopua. ³⁹ Yooma ihta weerewaa, ki ahpo wa'achi te'tiamepua. Weerewaa

iintunapua: tijoe weerewa, animari weerewara, tuchiki weerewara, so'chi weerewara tiame.

40 Yooma tewekachi iintuameai, seesenu tiiame weerewaemepua, yooma itapitia, ki i'wa weechio te'tiamechitia. **41** Taaa piiripi tiiamepua, meecharai piirechi tiiamepua, so'poriai piirechi tiiamepua; so'poriai, ahpo wa'apio seesenu te'tiamekaitepua tiame.

42 Wa'achitia teemeai, eenechi oijenassaa, seenu weerewa te'teremeripua. I'wa weechi weerewa taamo mukiso wetemajiniamea, ki tehpe e'rampua, pikayamepua esoratupakao; nape eenechi ahjaniame weerewaa, ki wahjamesi enemeri puuua, kiisi esoratukao. **43** Taamo weerewa wetemajisa itipiniamea, yooma ihta itapiti iinyatiame taamo ikiriao, pujaka toiniamepua. Taamo eenechi ahjatiame weerewaa, kihta itapiti iinya tiiame iiunuemer puuua. Taamo weerewa mukusa wetepasa toitiamea, i'ka weechi echisa toitiamekate puuua, weemera ahjarichi tewekachi naawamiapa, weemera weerewakamera uuka, yooma teeme, ooweruai. Puuu weerewa wehtere toitiamea, o'ochetupaka esoratupamepua. Nape taamo weemera weerewa eenechi taamo ahjatetiamea, kihta ka'chi ikiwame enemeripua, kokorepaniameo o'ochetupaniameoi, ya'watupaniameoi. **44** I'ka weechi weerewao echiwamechitepua, tewekachi weerewa enepamiaapapua. Wa'a teesoo teemea, ki i'kache weerewa teeremerikaite teemea. Piiripi weerewaa, weechiwichio taamo ohjoremichio weerewatetiamepua; piire taamo

weerewaa, tewekachi taamo ohjoremichio
weerewatepuamepua.

⁴⁵ Ehkoriами Iyoterichio chiiamepua: "Pukeri pahchi Aaranio Riosia, i'wa weeechi ohjoremichio ahjari yahcherepua." Neipa Aarani Eesusi tewaniamea, Apoe taamo Paamira Eesusi puuua. Puuu Eesusia, Riosi tiliarie tijoetutetiameka-paopua i'wa wehjoarichio, tewekachi ahjari tiiame puuua. Wa'a tiiapa puuua, tewekachi tiiame ahjari taamo ki'yame puuua, ahpo Eesusi ahjama ohjorepuachiopua. ⁴⁶ Nape pahchao weeechi ahjaniame kiatiane teemea, neipao tewekachi ahjaniame. ⁴⁷ Pukeri naayachi Aarani tijoe, we'ee netetiamepua, i'ka wehjoarichi ohjoemichio. Neipa simiyame Aarania Eesusi, tewekachi o'inia eenaka naawakamepua, tijoe enepaka, nape Riosi tiiari yahchame. ⁴⁸ Yooma weeechi tijoetukamea, naayachi o'inia netetiane weerewa iiuemepua, i'wa weeechiche ohjorepuame. Yooma weemera ahjari kiatiane, tewekachi ohjorepuame ahjari kiatiamepua. ⁴⁹ Yooma i'wa weeechi ohjomea, pukeri Aaranichitia weerewaemepua. Yooma tewekachi ohjoomeria, Riosie Weratiameka tiame weerewaemepua.

⁵⁰ No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, tisia kaawe inataka no'o keepumitia i'kao, i'ka aamo chaanemiao: Liweta i'ka weerewa eeraemechi ahjaapua pehjio, ka'chi iiaka ohjoremeri teemea tewekachio, Riosi ohjoekachiopua. Taamo weerewa esoratupamea, ka'chi iiaka tewekachi i'topuamepua, ki tehpesi e'rakekapapua.

51 Ehpeo, kaawe keepumitia i'kao. Itapiti ki yoomaе nane'reniame pehji, aamo tuuyemane. Riosichi paparakamea, ki yoomahka wahjipamerikaite puuua. Wa'atia puuua ki mukukaio, sewina ijikimeripua weerewao. 52 Puuu wa'a ikihiamea, seenepi kupipari ikiwachi ikimeripua, turupuchari kajuyachi chaachamiachiopua. Pu'ka wa'api turuwari chaachachio wahjipakamea, ki wahjipakameaiopua pehgio, weemera weere-wapameripua. 53 Puuu weerewa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatepuamepua. Mukiwame weerewaa, ki mukiwame weerewachi enepatepuamepua. 54 Puuu weerewa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatetioopua, pu'ka weerewa mukiwameo, ki mukiwame weerewachi enepatetioopua, kiteremeri wa'asi wahjipaniamea, ehkoriam iyoterio te'ta chiiachitia, Riosio ehkoriamio eee cheeriopa:

Mukiwamea, newitowae ko'kotiamepua wa'asi,
kitereparepua wa'asi.

55 Aa muuu wahjipaniamea,
¿achini iikamemua aamo newitoriraa?

Ai muuu wahjipame toaniachio,
¿akana akiparu muuua tisia kokosa
yoorameai?

56 Mukiwari taamo ikitiamea, tatakoru puuua. Tatakoria taamo poanatamepua Riosichio te'ta mukukamechitia Riosiwichioo, Riosi nuurario wa'a tiiame ma'chitamekopapua. 57 Nape Riosia, taamo newitori ki'yariopaopua tatakorichio, taamo cheriwemeripua yooma ihta taamo

tatakoririao, ahpo Taana Eesusi iintoriaeopua, pu'ka Apoe taamo Eesusi Paamirao, apoe Riosi weerakamekapapua pu'kao.

⁵⁸ Pukaepa tisia no'o nakiya poponiwaa; pipiniwaa tiame, pewatiame mochitopuapua Riosichio, ki ikicha paparaka taamo Eesusi Paamirachio, taamo Paamira Eesusi tehkirachiche yorasika, epeche epecheche nokisika Riosi tehkiwachio. Nane'riame eemea aamoo, Eesusi Paamirawichio aamo nokariao, kiisi wa'atia kihtachi itipimerikopapua pu'kao.

16

Riosichi paparamewichio ku'ipua na'poatiame

¹ Ehpeo neeee aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame, toomi na'poaniamechi simiyame aamo nayewamane, wahjachi Riosichi paparame ku'iwa nakiyamewichio, te'ta Kaarsasia tiopachi mochikame no'o masiteriachitia.

² I'kao eemea, senepi pahcha weeriame oowisari taawechio, yooma pipiripi eeme na'poasipuapua toomio, wa'a no'o eenioi ki pukeri na'poaka nokipuawichiopua. ³ Wa'a asisaapa neeee, aamoe uutiame uhjuramania Eerusarenio, iyo-jura i'tochekaopua, yooma eeme pirena uhjuro tuuka, pu'ka toomi na'poatiameo. ⁴ No'o simiwa nakiwame enesoo wa'a Eerusarenio, pirena siimpama teemea waikao.

Paoro asisimo e'rachiami nayewari

⁵ Maseronia weeechiami u'matoaio, aamo mochiwachi enamania, Maseronia weeechiami oisimo o'ranepu pahchao. ⁶ Seenekachi aamo

ahjama itipimane ku'itapi, seenekachi ahkasi tuurawio u'matoachisi. Wa'atiao eemea no'o ku'inaresao, no'o ku'ipamapua ahka no'o simiyachiwichioo. ⁷ Ki ikanati u'matonarenia wa'ao, nape pu'ka no'o wa'a e'rao, Apoe no'o Paamira cheemapua, tewekachi kahtiame. Itapiti no'o yoramia iinuesoopua wa'ao, tepepi itipimania waikao. ⁸ Nape i'wa Ejesio muuwari mochichwachio, i'ipari pahko u'matoachisi itipimania i'wao, Peentekote pahko tewaniamechi. ⁹ I'wa itipimane pehgio, Riosio ki ookapi tehki no'o wahjoneriopa, i'wa ti'tijoerio pu'sereme tiame, wahjachi muuwaeme i'wao, ki no'o nakioipua no'o masitewao, eerina chaachapakao.

¹⁰ Timoteoo wa'amahka oiaio aamo mochikachi asisoo, kaawe uuka teteipuapua pu'kao, kaaweruma tehki yooramekopapua, taamo Paamira Eesusiwichioopua no'owichioopua tiame. ¹¹ Pukaepa Timoteo wa'a asisoo, aaataai wa'a aamo mochikachio, ki ipaka tetewipuapua pu'kao. Wa'a asisoopua pu'kao, kaawe ku'ipuapua, no'o kahtiachi enamerieopua, i'wao neeea no'o ahjama mochikameapua tiameo, puuyeka mochikamepua.

¹² Taamo pooniwa Aaporoo, utewa yoorakainia siimichioo, wahjachi poponiwa ahjamaopua aamo ne'nemia, nape puuua ki siinarekapua pehgio, itapiti yoramerikapapua pehgio. Neipa siimotiapua wa'ao, ahpo yekiwa iinuesaapa.

Kajuwachi wa'asi teepotari

13 Aamo Riosichi paparaka mochitoao, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, pewatiame mochitoka aamo te'ta Eesusichi paparao. Oisa te'teretopuapua pukachio, ki ikanati aamoo, sewina erapatepuachio. **14** Aaatawichio yooraka ihsiaioo, kaawe e'raka ihsipuapua pu'kao.

15 Ehpeo eeme no'o poponiwa tiiiaa pipiniwa tiame, nane'riame eemea yooma Ehtejana ta'pechio mochikameo Aakaya weeechio, puuukopua wa'ao o'inekameo, pahcha Eesusichi paparakao. Puuukopua tiameo, pahcha o'inekamekopua ku'isikao yooma wa'a mochikame Riosie Piipatetiameopua, yooma ihta itapiti ku'iwa nakisiwaeopua. **16** Aamoo neeee, yooreka tetewijerani neeee pu'kao, pu'ka ti'tijoeri wa'a teeka ku'yameo, yooma pu'kachitia, Riosi tehkiwa nokisiameo. **17** Neeea tisia kaawe erapakamepua, i'wa eenakopa Ehtejanasiopua Otunato yeekao, Aakaikoopua tiame. Puuua i'wa e'enakao, tisia no'o ku'ikamepua, aamoo, ka'chi iiaka no'o ku'imia teereriao, ki no'o ahjama mochikamekapa eemea. **18** Aapoe nokakapua no'o oisa erapatekaopua Riosichio, aamo oisa erapateriachitiaopua, aamochi Koorintio e'enariaiopua. Wa'a nokayame tijoeopua, kaawe e'raka tetewiniamepua.

19 Aasia weeechi ti'tiopachi mochikamea, aamo uhjurenapua teepotari, ehpeo i'wa no'o ahjama mochikamea. Aakiraa, Pirisiriaapua tiamea, ahpo ta'pechi nanapawitiamea, aamo teepote-napuapua tiame, te'ta tisia Paamirachi tiiame

teepotarie. ²⁰ Yooma Eesusichi poponiwa pipiniwa tiame no'o ahjama mochikamea, aamo teepotenachipua tiame. Aamoo eemea, aamo napawimiachi asikoaiopua, kaawe e'raka aamo teepotepuapua, Riosichi te'teriamechitia.

²¹ I'ka teepotario, nooe Paoro sekae iyotesa aamo uhjuriamepua.

²² Yooma aaata ki nakika tetewikame taamo Eesusi Paamirao, Riosi kokosarichi ruhjimeripua.

"Aa muuu taamo Paamira Eesusi, aamo eenakame tetewinare neeeeapa tamochio."

²³ Yooma aamo Koorintio mochikame Eesusichi paparameo, yooma Eesusi kaaweruma cherirewao, amochi teerepajeraninia pu'kao.

²⁴ Neeea yooma aamo Koorintio mochikameo, te'ta Eesusi Riosie Weratiamechi paparameo, ki nu'uti no'o iikae aamo nakiyao, i'ka iyosichi iyotesa, aamo uhjurenania. I'kao neeeeia i'ka iyojurachio, i'wasi kajuyamenia iyotekao. Cheriwema wa'asi.

**Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa
Kaaweruma Tuuyewari
Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa
Kaaweruma Tuuyewari New Testament**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huarjjio

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
c8002ff9-eafc-5d29-b2c7-a847cdca6c74